

4886

FUM DE PALLA

COMEDIA EN TRES ACTES

original de

ARTHUR CARRERAS

Estrenada ab éxit en lo *Teatre Catalá*, instalat en lo Romea,
la nit del 24 d' Octubre de 1898

BARCELONA

BIBLIOTECA DE «L' ATÍ UNIDA»

Dr. Dòu, 14. baixos.

1899

3

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

FUM DE PALLA

FUM DE PALLA

COMEDIA EN TRES ACTES

original de

ARTHUR CARRERAS

Estrenada ab éxit en lo *Teatre Catalá*, instalat en lo Romea,
la nit del 24 d' Octubre de 1898

BARCELONA

Imprimpta L' ATLÁNTIDA, Dr. Dou, 14

1898

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY
JAMES CLAYTON

AL EMINENT ACTOR

Don Iscle Soler

una de las más justas glorias del "Teatre Catalá"

*Acepti amich Soler aquesta dedicatoria,
com una prova d' afecte de S. S.*

q. b. s. m.

Arthur Carreras.

REPARTIMENT

PERSONATJES

ACTORS

Rosina. . . .	20 anys.	. . .	D. ^a Adela Clemente
Carmeta. . . .	22 » . . .	» . . .	Dolors Delhom
Sra. Munda. . .	50 » . . .	» . . .	Agna Munner
Sr. Guerra. . . .	50 » . . .	» . . .	Sr. Iscle Soler
Simonet. . . .	25 » . . .	» . . .	Jaume Capdevila
Arturo. . . .	24 » . . .	» . . .	Modest Santolaria
Martiriá. . . .	60 » . . .	» . . .	Vicents Barceló
Manuel. . . .	23 » . . .	» . . .	Enrich Jimenez
Sr. Jaume. . . .	60 » . . .	» . . .	Jaume Virgili

Epoca actual.

Aquesta obra es propietat del autor y per lo tant 's reserva tots los drets. Lo senyor don Joan Molas es l' únich comissionat pe 'l cobro dels drets de representació.
Queda fet lo dipòsit que marca la lley.

Acte primer

Menjador de casa la senyora Munda. Portas foro y las laterals que sigan precisas. Cadiras de boga Un sofà de reps. Un rellotje de caixa. Una taula de noguera. Un llum de petròleo ó gas penjat del sostre. Cuadros antics. Un rotllo d'estora sota la taula. Un mirall quadrat vá penjant damunt lo sofà. Una finestra per la cual s'hi veu la corda del pou. Demés detalls á gust del director d'escena Son las nou del matí.

ESCENA PRIMERA

SENYORA MUNDA

(apareix la senyora Munda per la primera esquerra buscant á Simonet)

¡Simonet! ¡Simonet! ¿Ahont deu ser aquell gat dels frare? ¡Pobre casa á no ser jo! (*Se posa davant la finestra*) ¡Endevant! ¡Mireu que 's prou! ¿Vixís pert lo temps? Tot lo sant dia ensenyant á fer passos de batllarí á las criadas del vehinat (*com si parlés ab ell*) ¡Simonet! Aquí tot desseguít. Son las nou, y encare tot per fer! ¡Ni sant Pascual Bailón! Si no fos qu' es tant aixerit, ja l' hauría enviat á passeig!

ESCENA II

Dita y SIMONET foro

- (*Tipo molt bellugadís sempre sembla que balli*)
- SIMONET ¿Qué se li ofereix, senyora Munda? Mani y disposi, y ho faré més llauger qu' una baldufa.
- MUNDA ¿Qué hi feyas allí?
- SIMONET Una obra de misericordia. (*molt sério.*)
- MUNDA ¿Y are?
- SIMONET Ensinestraba la cambrera que no hi entén ré ab materia de bellugar las camas.
- MUNDA ¿Ballant, eh?
- SIMONET ¿Y donchs?
- MUNDA ¡Jo si que 't faré ballar!
- SIMONET Per xó sempre estich á punt.
- MUNDA En cambi per fer la feyna...
- SIMONET ¿Qué 'n te que dir?
- MUNDA ¡Se necessita descaró! Sembla imposible que no tingas ánsia!
- SIMONET ¡Ni falta que 'm fá! Vint anys que visch sense haverla coneguda... y per aixó tant trempat. (*S' assenta*)
- MUNDA ¿Qué fas? ¿Perqué t' assentas?
- SIMONET Descanso.
- MUNDA ¡Vaya un hora de descansar!
- SIMONET Per fé aixó totas son bonas.
- MUNDA Creu que si no fos per en Jaume...
- SIMONET ¿Me treuría? No ho crech pas. Com vosté sembla feta de mistos y cúas de llargandaix, y jo de gelat de maduixa, 'ns equilibrém d' alló mes bé y no podém renyir may.

- MUNDA ¿Ah, sí? ¿Es á dir qu' ho prens á broma?
Deixa que vinga en Jaume y ja veurás.
- SIMONET ¿Tindría tant mal cor? (*burlantsen.*)
- MUNDA ¡Simonet no manxis!
- SIMONET ¡No soch pas Tarragoní!
- MUNDA Que no t' alsas poca pena. (*cremantse per graus.*) Apa, arregla la casa, que son las nou y encare está tot per fer.
- SIMONET (*ab sorna*) ¿No 'm vol despedir?
- MUNDA Encare 'm feriria... ¡Jaume, Jaume!
- SIMONET ¡No 'l cridi, dona! De xi viure al próxim!
- MUNDA ¿S' ha vist res com aixó?
- SIMONET Si crida 'ls dispesers s' incomodan, perque llevantse dematí may més 'ls arriba l' hora de dinar.
- MUNDA ¿Que vols? ¿que 'ls dongui esmorsar per 6 rals?
- SIMONET Dóna, fassils solsament un platet de sopa de farigola, qu' alimenta y perfuma al mateix temps.
- MUNDA ¿Que vols que fassi miracles?
- SIMONET ¡Deu ho fés!!
- MUNDA Vaja, á la feyna y poch parlar.
- SIMONET Es vosté la que parla.
- MUNDA ¿Y tú no?
- SIMONET ¡Ja es possible ferho quan vosté té joch!
- MUNDA ¡Encare 'm dirás xerraire! Jaume! Jaume!

ESCENA III

Dits y JAUME

- JAUME (*primer esquerra*) ¡Vaja bon día tinguin! vosaltres dos no acabeu may la feyna. Vos doneu lo bon día á crits, y la bona nit á renys.

- MUNDA ¡Es que 'n Simonet!
SIMONET ¡Es que la senyora Munda!
JAUME Un gandúl y una cridaire.
MUNDA ¡Gracias, fill!
SIMONET ¡Deu li pagui l' alabansa!
JAUME Es qu' es aixís.
SIMONET Donchs jo no hi passo. Jo aquí faig de tot:
de cambrera, cuynera, y fins de dida 'm fa-
rían servir si gosesin.
JAUME Home de molts oficis...
SIMONET Per xó no tinch may un ral. L' única feyna
qu' un s' estalvia es la de menjar.
MUNDA ¡Quin descarol!
SIMONET Sí que se 'n necessita per donar lo que 'ns
dona.
MUNDA ¿Que no 'l sents, Jaume? ¿y callas?
JAUME Hi há cosas que no tenen defensa.
MUNDA (*Exasperada.*) ¿Que vols que vagi á robar?
¿Que vols que fassi ab 6 rals diaris?
SIMONET Ab 24 si no li sap greu.
JAUME Te rahó 'l noy.
MUNDA ¡Mátam si 't sembla! Vos creyeu que ab sis
pessetas vos donaré pollastres, marmeladas,
y confitura de ginjol ó menjar blanch?
JAUME Lo color es lo de menos.
SIMONET Jo ja ho comprench, pero no fins al punt
de darnos tronxos.
MUNDA ¡Tronxos! ¡Ay poca penal!
SIMONET Es inútil que' cridi. Als dispesers ja 'ls vaig
fer creurer qu' eran espárrechs, pero *intra-*
nos, no hi há secrets. Alló eran tronxos de
col.
MUNDA Per fé ab carn.
SIMONET ¡Ab greixos! Ells se 'ls van menjar perque
de gana no 'ls ne falta, y á mí me van dei-
xar 'ls tronxos, y la vritat, aixó es mante-
nirme á tall de vaca.
MUNDA ¡Ben bons qu' eran!

- SIMONET ¡Si no 'ls vá tastar!
MUNDA Ab l' olor n' hi havia prou.
SIMONET Viuré d' olors si li sembla.
JAUME Com tu ja 't mantens d' amor!...
MUNDA ¡Aixó, aixó! (*Contenta perque Jaume 'l descubreix.*)
SIMONET ¿Y are?
JAUME ¿Que 't creus que no he observat que vas buscant l' aire á la Carmeta?
SIMONET ¿Jo?
MUNDA Sí, home, sí; la vols enamorar fent *tracerrillas*, y lo qu' ella busca son pessetas.
SIMONET D' aixó tots ne sentím falta. Y en quan á alló de las *tracerrillas* que diu vosté, creguí que molt las anyoro.
MUNDA Prou te 'n recordas més que de fer la feyna.
SIMONET ¡Y no s' hi enfondi! Miri ab aquet mohiment de peus que tinch, soch capás de fer més feyna que mitja grossa de *bello sexo*. ¿Quin pas vol qu' esculleixi per anar més lleuger? ¿una volada? donchs bueno, ¿veu? ab sis gambadas vaig d' aquí á n' allá. (*Fentho.*) Ab aquet tot donant voltas llimpio 'ls mobles; ab un *por de brá* vaig recullint las cosas de terra, y ab un *pá de buré* m' en vaig á trevallar y estigan bons. (*Mutis ballant. L' actor encarregat d' aqueix paper deu coneixer y marcar tots 'ls passos y ferho tal com indica lo diálech.*)

ESCENA IV

Dits, menos SIMONET

- JAUME ¡Es trempat en Simonet!
MUNDA ¡Jo diria! ¡Tot te fá gracia! Com qu' es la nina del teu ull!
JAUME Perque sé ferme cárrech de las cosas.

- MUNDA Deixém está en Simonet, y parlém ab calma.
- JAUME ¿Ab calma dius? Parlar aixís ab tú es impossible.
- MUNDA ¡Com sempre vols tenir rahó!
- JAUME Es inútil que vingas á parlarme d' en Manel y la Carme, tot aixó son caborias que 't fica al cap en Simonet.
- MUNDA ¡Ell l'acompanya!
- JAUME Llevantse á las deu.
- MUNDA Y la vá á esperar quan surten del taller.
- JAUME Aixís podrá dir que té lacayo.
- MUNDA Ah, ¿te 'n rius?
- JAUME Calla, are 'm posaré de mal humor porque en Manel festeja ab la Carme. ¡Mira qu'ets ocurrent! ¿Som per ventura 'ls seus pares? ¿Ens la vá recomenar algú? Y donchs dona deixa está tot aixó, y cuidat de cosas més importants.
- MUNDA Tú t' ho pendrás tant á la fresca com vulgas més es lo cas...
- JAUME ¿Algún enredo?
- MUNDA ¿Ah, sí? Cosa que jo diga ja te 'n burlas? Donchs mira, Jaume, aixó avuy s' acaba. Ja n' estich tipa de tú.
- JAUME En dihent las veritats...
- MUNDA Acabém ¿hi vols posarhi esmena, si ó no?
- JAUME Si 's tractés d' alguna cosa que tingués importancia ho faría, més ab aquets quentos no m' hi fico.
- MUNDA ¡Sembla impossible!
- JAUME Deu te 'l torni!
- MUNDA No m' ha de tornar res. Mes ja que t' ho prens ab aquesta flema, prepárat. Fins avuy he callat.
- JAUME ¡Si no callas may!
- MUNDA Donchs d' are endevant...
- JAUME No podrás parlar més de lo que ho has fet

fins are; y en fí Munda, sols te diré una cosa: pesa avants las consecuencias, de cualsevol pas que donguis.

MUNDA

¿Que vols dir?

JAUME

Que si fins are he sigut en Jaume baba, en lo successiu seré més fiero que Don Jaume 'l conquistador! Que si fins are he aguantat lo teu mal geni, y per lo tant 'ls papers ridículs que m' has fet jugar devant los dispesers, desd' avuy faig punt final y comenso plana nova.

MUNDA

¡La por que 'm fás!

JAUME

Ten present lo que 't dich y... ¡centinella alerta! (*Mutis foro.*)

ESCENA V

SENYORA MUNDA

Ves, tonto, ves. Potsé si que 's creu que m' ha espantat! Aquí mano jo. Ell no es més que 'l meu home, perque 'ls diners son meus. Tothom diu que duch 'ls pantalóns, ¿qué 'n treuria si semblaría que 'ls duch del revés, perque al meu marit sería difícil trobarli las butxacas? Jo y sols jo soch l' amo. Ell es un Rey constitucional... y encara gracias.

ESCENA VI

Dita y DON MARTIRIÁ

MARTIRIA

¿Dona llicencia?

MUNDA

¡Ay qu' está carregat d' orgas! ¿Qué se li ofereix?

- MARTIRIA Voldria, salvant la seva opinió, que fés lo favor de proporcionar-me una tovallola.
- MUNDA ¿Un' altre tovallola? ¿No n' hi vaig donar una fa quinze días?
- MARTIRIA Sí senyora; mes ja es bruta. No veu que ab aixó de las dutxas...
- MUNDA ¡Encare no deixa aquesta manía! A veure si algún día l trovarem mitj ofegat.
- MARTIRIA No ho cregui. Avants m' ofegaba, més gracias al sistema Kneipp, me trobo ágil, fort y més trempat, qu' un jove de vinticinch anys. ¡Oh, l' aygua...
- MUNDA Fá granotas, ja ho diu lo ditxo.
- MARTIRIA No ho cregui l' aygua es la *panacea* de totas las enfermetats. Si tothom conegués bé aqueix sistema l' humanitat pasaria la vida dintre l aygua.
- MUNDA ¡Si que 'n fariam de feyna!
- MARTIRIA Y molta perque 'ns estalviariam lo treball d' estar malalts. Gracias á la *hidroterapia*, tot jo só un caliu.
- MUNDA ¿De veras escalfar?
- MARTIRIA Y tant ¿vau? ¡tóqui! (*Li allarga la md.*)
- MUNDA ¡Sembla un glas!
- MARTIRIA Dolchs un cop he pres la dutxa, quedo com una cuyna económica.
- MUNDA ¡Ay, ojala tos cert, que podria servir-me de fogó!
- MARTIRIA No se 'n burli. Aquet es lo mal d' aqueix sistema. Miris, un am ch meu diu que va tant bé. que ab lo sistema de l' aygua freda va curar á dos ulls presos, á una senyora que patia de mal de mare, y á una sogra que patia del quint pís. Cregui, senyora Munda, si ho probés no se 'n penediria.
- MUNDA Ay, fill, de cap modo! Deu me 'n guart de passar la vida com un meló posat en fresch.
- MARTIRIA ¡Vosté sempre de brometa! Aixís m' agra-

da! Ara ab llicencia si fes lo favor de la tovallola... perque pæssan cinch minuts de l' hora, y jo soch un rellctje...

MUNDA ¡Are hi vaig! Pero sap, tinch que serli franca; aixó s' ha de paga apart.

MARTIRIA ¡Vosté 'm va dir!

MUNDA Sí, que ab sis rals li donaría...

MARTIRIA Menjar...

MUNDA ¿Y que no n' hi dono?

MARTIRIA Per are no.

MUNDA ¿Y donchs de qué viu?

MARTIRIA De la *hidroterapia*.

MUNDA Bé, no 'm vuy disgustar. Ningú menja y tothom tè una gana...

MARTIRIA Per aixó mateix.

MUNDA Home, y es clar, si aixó de l' aigua es cert qu' obra la gana, per més que mengi fins que la tanqui no 's veurá may satisfet.

MARTIRIA No 'ns entendríam. ¿Vol té 'l favor de la tovallola?

MUNDA Vaig corrents. No callaría may. (*Mutis primera esquerra.*)

MARTIRIA Aném á pendre per esmorsar, una regadora d' aigua. (*Mutis segona dreta.*)

ESCENA VII

CARMETA

(*Primera dreta.*) Vaja, fet y fet dos cuarts de deu. ¿Qué dirá la *Madame*? Ba, que digui lo que vulgui, no crech que siga cap mal lo tindre son. De desde aqueixa nit en acabant de sopar á dormir y fora. Sí, es lo millor, perque en Manel y l' Arthur no acabarían may la broma. (*Se posa devant lo*

mirall.) ¿Estich bé? ¡Deu n' hi doret! Aquet caparró pot molt ben anar! Vaja, aném á fer lo que deya l' autor d' aquells versos que llegía 'n Manuel. (*recordantlos.*) «*Hoy como ayer,*» sí y demá com avuy... y sempre lo mateix (*Se disposa á sortir quan entra en Simonet*).

ESCENA VIII

Dita y SIMONET

- SIMONET Bon día tinga.
CARMETA ¿Ja s' ha pogut llevar?
SIMONET Avans que vosté.
CARMETA ¿Que pateix de desvetllament?
SIMONET Pateixo del cor!
CARMETA Fassis donar una mirada.
SIMONET D' una mirada 'm vé tot lo mal.
CARMETA Potser sí que l' han ull prés. (*Rihentsen.*)
SIMONET Ja ho pot creurer.
CARMETA ¿Sí? ¿Qué 'm conta?
SIMONET Lo qui li esplico.
CARMETA Vosté ray que 's pot distreure!
SIMONET ¿Ballant oy? Ja m' ho pensaba.
CARMETA Pitjor jo...
SIMONET Vosté ray, que té qui l' estima.
CARMETA (*ab despit*) O no m' estima.
SIMONET Al menos ho fá veurer.
CARMETA Apoch, apoch. En Manuel no ho fá veurer.
SIMONET Potser sí!
CARMETA No siga aixís. ¿Creu que per parlar d' ell d' aqueix modo, deixaré d' estimarlo? Fingint y tot, en Manuel, ho diu molt millor que 'ls que parlan en sério.
SIMONET ¿De modo que vosté pendría una moneda

falsa, con tal que fos bonica? Ja fá bé de dirho.

CARMETA ¡Qu' está carregat de filosofias tant dematí!

SIMONET La del cor á tot hora es bona.

CARMETA Sí; més com no penso ferne cas...

SIMONET Com vulga Mes per aixó pensi qu' aquí dins li guardaré sempre un reconet per vesté.

CARMETA No m'agradaria viurer tant esquifida.

SIMONET Prou estaria ben acompanyada.

CARMETA Vaja estiga tó qu' es tart, y avuy á ben segur que perdo mitj quart de jornal.

SIMONET Que 's diverteixi... y pensi ab alló del reconet.

CARMETA Visqui tranquil, y posi papers per si algú li vol llogar. Jo per are tinch un pis mes espayós.

SIMONET Bueno donchs, que s' hi conservi.

CARMETA Procura aliviarse. (*Mutis foro.*)

ESCENA IX

SIMONET *sol*

SIMONET Ho faré tal com ho diu. Que 'n soch de tonto de caçficarmi! ¡Cá, cá, al puesto d' ella un' altre. (*Pausa.*) Sí, sí, prou ho dich ab la boca, mes aquí, sento un rau, rau... Diguin lo que vulgan... ¡sort del ball! Per mí es l'única medicina. Mes també hi vaig esser molt desgraciat! ¡Soch 'l xicot de la pega! Cuidado si soch llest de frontissas; donchs tampoch vareig peguer ferhi torro-lla. Jo tot era ferme anunciá «Simoneti» per alló de que *nadie es profeta á casa seva.*

¡Tot vá ser inútil! Lo públich aixís que 'm veyá ja s' alborotaba. De primer moment, me creya cu' era del éxit que tenía, mes ben prompte lo desengany vingué á dirme qu' estaba equivocát y que no servía!... Una nit, ¡quina nit! May més podré olvidar-la. Feyá 25 piruetas per banda, que ja casi perdía 'l mon de vista, y quan mes entusiasmat estava... ¡paf! un cove de tomátechs va caurer demunt meu. Desd' allavoras fou quan vaig creurer oportú deixar l' art de Terpsícore, per lo de Brillat Saverin! Are guiso 'ls tomátechs que tiraban... Aquells passos... aquells saltirons... (*Fá uns cuants passos de ball.*)

ESCENA X

Dit, MANUEL y ARTHUR

MANUEL ¿Que 't tornas boig?
ARTHUR ¡Vamos, home!
SIMONET Estich recordant...
MANUEL ¡Que no tinch aigua!
SIMONET ¿Com, no te sigua?
ARTHUR Ni jo tampoch.
SIMONET Com fá temps que no ha plogut...
ARTHUR ¡Ah, sí!
MANUEL Donchs avuy s' acaba. Conformes en que falti menjar, pero l' aigua...
SIMONET ¿Sabeu qui 'n té la cu pa? Lo senyor Martiriá... l' hidrópich!
MANUEL L' hidroterápich, ¡burro!
SIMONET Y tant com ho es. Vegin si es ser burro l' home que creu ab aquéixas cosas. Mirin si li falta ben bé un tornillo, que quan plou, vá ab las sabatas foradadas.

- MANUEL ¿Aixó t' estranya? Jo hi vaig quan fá sol!
SIMONET Després...
ARTHUR ¡Vols fer lo favor d' anar depressa!
SIMONET ¿Ahont?
ARTHUR A buscar l' aygua.
SIMONET ¿Depressa diur Com un llamp. ¿Ab quin pás vol que hi vagi?
MANUEL A pas doble.
SIMONET Aixó es poch. Ab un pas de buré y un flí fla, ab un tancá y obrí d' ulls torro á ser aquí. Reparin quina bellugadissa de nantorrillas... La ra... la... la... ra la. (*Mutis foro.*)

ESCENA XI

MANUEL y ARTHUR

- ARTHUR ¡Pobre xicot! ¿Vols creurer que 'm fa llástima?
MANUEL Aqueixa paraula fa molt temps que la he suprimida del meu repertori.
ARTHUR ¿Y aixó?
MANUEL Perque la llástima es lo passaport de l'afeció de cor. Aixís nos ho explica 'l doctor Mas.
ARTHUR ¿Donchs digas que á tu no 't causa pena veurer que 'ls altres sufreixen?
MANUEL ¡May! Quan á la clínica d' operacions, despossehím á algún malalt d' una cama ó be d' un bras, penso principi d' economia. Ab una bota ó un guant ne tindrà prou.
ARTHUR ¡Quin cinisme!
MANUEL ¡Jo estaria fresch que tingués de patir per lo que 'ls altres sutreixen!
ARTHUR ¡Tant com patir! mes llástima sí.

- MANUEL Ja t' he dit que ab aqueix mot no m' hi tracto, per lo tant, no 'n parlém més.
- ARTHUR Pleguém donchs, y permet una pregunta que ab lo temps que 't conech, may te n' hi volgut parlar. ¿Cóm estás d' amors ab la Carmeta?
- MANUEL ¿Amors dius? ¿y qu' es aixó?
- ARTHUR Esperat, qu' ara t' ho explicaré.
- MANUEL ¡Ets molt vulgar! Es veu que 'ls estudiants de dret son més platónichs.
- ARTHUR ¿Pei qué?
- MANUEL ¿Pei qu' é per vosaltres l' amor, es la esencia de las flors, la papellona que vola, es á dir poesia y res més. Per nosaltres l' amor es la materia, tot lo demés son fantasías.
- ARTHUR ¡Vaya una tontería!
- MANUEL La tonteria mes gran del món, es que 't llevis, y 'm preguntis com estich dels meus amors. Mira que dirne amor al carinyo que fingeixo á la Carmeta, ja es ser ben manso.
- ARTHUR ¿Luego tot lo que li dius..?
- MANUEL Es fals.
- ARTHUR ¿Y alló del camaril de la Mercé?
- MANUEL Táctica amorosa.
- ARTHUR De modo que tú...
- MANUEL Busco 'l que 'm convé y res més. Vull apuntá un altre nom á la llista d' amors desgraciats!
- ARTHUR ¡Sembla impossible!
- MANUEL Me farás plorar si ho dius tant sério... ¡Ay fill y que atrassat vius!
- ARTHUR En aqueix sentit mes de lo que 't creus, y pensa que com tinch conciencia, no penso adelantar ni un sol pas. Una dona, per lo sol fet de serho, mereix per mí tota classe de consideracions.
- MANUEL ¡Pobre xicot! ¡tú estás ben fresch!

ARTHUR ¿Perqué? ¿Perqué no vull anar com dius tú á salt de mata?

MANUEL Y es clar tonto. Jo sempre oloro rosas y may trobo las espinas.

ARTHUR ¡Ay del día que 't punxis!

MANUEL Per aixó procuro no posarme may à tret. Lo matrimoni m' esgarrifa! Conech tot lo que te de dolent!

ARTHUR Aixís sou vosaltres, coneixeu lo dolent de las cosas, mes no la part bona. Acostumats al puro d' estanch, no penseu sisquera que hi ha bons habanos, y ab la millor frescura diheu que 'ls puros son dolents. *Ay que distinguir*, com diuhen en aquella sarsuela. Dins de poch tindrás ja lo cor sech.

MANUEL Allavoras li daré ..

ESCENA XII

Dits y SIMONET ab dos cantis

SIMONET ¡Aygual!

LOS DOS ¡Gracias á Deu!

SIMONET ¿Qué volen dir que he tardat? He baixat la escala á pás de *vask*. Arribo á la font fent *rondejans* omplo ab mitja dotzena de *tijeras*, las hi cargolo fent quatre voltas ab *destaque* pujo la escala, arribo aquí, y are de xaré lo canti á cada hù, y vegin si es possible si no fos un batllarí retirat. despatxar en tant poch temps tanta feyna. (*Mutis segona.*)

ARTHUR Anemhi donchs, que s' acosta l' hora de anar á classe.

MANUEL Y á mí la de las carambolas y la d' anar á esperar que surti la Carmeta.

ARTHUR Adiós esperansa médica.

MANUEL ¡Adeu, advocat de pobres! (*Mutis 1.ª y 2.ª*)

ESCENA XIII

ROSINA y CARME (*foro*)

- CARMETA Y passa dona, no sigas tonta.
- ROSINA ¡Quan sento que per mí perdis mitj quart de jornal!
- CARMETA Lo meu carinyo bé val més que sis miserables rals. Seu aquí, mona. Vina... estigas tranquila, que no fas cap paper ridícul. Mes espícat, y digas: ¿perqué vesteixes de dol y 'l plor rega aquesta carona, hont t' hi escauria molt millor una rialla d' aquellas qu' adornan la cara y deixan traslluhir lo que sent lo cor.
- ROSINA Permet qu' avants te donga un milló de gracias. Sé quan m' estimas, y com t' estimo de veras, he volgut que fossis tú la primera que sapiguessis totas las meas deditxas.
- CARMETA Gracias, y poso á la teva disposició tot quan tinch, y 'l poch que valch. Me diuhen cap d' aucellets no se perquè, y creu que molt s' enganyan... digas Rosina, digas, contamho tot.
- ROSINA (*Arrenca un plor.*) Demá farà un any que vá morir la pobre mare!
- CARMETA ¡Pobre donal Mes si ja fá un any, no veig lo motiu de desesperarte d' aqueix modo.
- ROSINA Sí, Carmeta, sí. Creu que lo motiu no pot esser mes poderós. Lo meu sentiment es en doble. L' un es perfumat per lo recort d' aquell ángel de bondat. L' altre es la venjansa que nía dins mon pit.
- CARMETA ¿Venjansa dius?

ROSINA Ne dich venjansa, com podria dirne un altre mot. No sé si lo que sento es afany... odi... ó qué No puch esplicarme lo qu' es.

CARMETA ¿Algun amor contrariat?

ROSINA ¿Me creus tan tonta? Aixó tart ó dejorn podria trobar consol. Lo que jo sentho, may en la vida tindrel podrá.

CARMETA Esplícat.

ROSINA No he conegut may lo meu pare. Es l' únich secret que per mí vá guardar la meva mare, tal volta per no fer amarga la meva vida! ¡Quan li agraeixo! Avants de morir, poch instant avants de donar l' últim suspir, vá revelarmho tot. En aquell moment hauria volgut morir-me. Quant mes ditxosa era avants de sapiguer tal villanía! Fá un any que busco si entre 'ls papers, que com tresor guardá la meva mare, trovo una prova, un medi, ó qué se jo, per venjar la ofensa, y rentar la taca que porto damunt meu.

CARMETA ¡No ets tu sola!

ROSINA Sí; mes no toias han tingut la ditxa de tindre una mare tant bona com la meva. Mentres vá viure, vá ser per mí un ángel. No es possible que cap altre filla hagi tingut una mare mes carinyosa, mes honrada, y al mate x temps una amiga mes íntima. Alguna nit que lo sopar escasejava, ab una mirada, y un sens fí de petons 'ns anavam al llit mes contentas que si haguesim fet un gran sopar! ¡Una afecció de cor vingué rápidamente á separarnos! ¡Pobre mareta meva, y quant l' anyoro! (*Esclat de plor*).

CARMETA Vamos... Rosina .. tonta, tranquilisat.

ROSINA Per conservar aquell piset, qu' era per mí recort de purs amors, vareig entrar á treballar á casa d' una modista de sombreros.

Vareig apendrer de la mare á no malgas-
tar, he fet tots los esforços possibles per no
empenyar cap d' aquells mobles que son
per mí sacrari de recorts. Tot en vá! Jo
prou lutzaba... per fi una malaltía vá ren-
dirme! He estat un més malalta.

CARMETA Ja t' entench! L' historia de tótas. Al cap
del més vares tindre de pagar lo metje,
medicinas... lloguer de casa... Com si di-
guessim vares entrar en la convalescencia
del pobre

ROSINA Aixó mateix, y per amargar més ma vida
s' ha mort avuy la vehina del mateix replá,
que de nit venía á ferme companyía, a
moment qu' entraba lo procurador per do-
narme 'ls despidos, si dins d' un mes no 'm
posaba al corrent del lloguer. L' hi he su-
plicat que s' esperés... més tot en vá. M' ha
dit: «Senyoreta.. » ¡quina humillació! «si
no paga dins d' un mes, cobraré ab els tras-
tos que te á casa. ¡Deu meu, no poguer
siquiera conservar lo llit ahont volá al cel
ma pobre mare!

CARMETA ¡Diners no 'n tinch! Ojalá 'n tingués, per
aturar a ¡ueixas llágrimas que 't rodolan
cara avall. Ara casa, sí En lo meu cuarto
hi caps. Viurém com dos germanas. Torna
al taller, trevalla, pagarás sis rals diaris,
menjarás com tots, y en cambi d' un bon
dinar, farém quatre riallas, que si be no
engreixan molt, en cambi aixamplan lo
cor.

ROSINA Aceptaría de molt bon grat lo teu oferi-
ment tant sols fins á trobar un' altre dona
per ferme companyía, mes aquí... la veri-
tat... segóns m' has dit hi viu altre gent...
y sentiría que... ab franquesa, lo teu plan

es molt d'agrahir; mes jo no 'l puch acceptar.

CARMETA ¿Qué dius? ¿Mes perquè?

ROSINA Perque la meva mare juntant lo meu cap ab lo seu avants de morir, me va fer jurar que viuria sempre sola. fins y tant que trovés un home qu' enamorat, no de mí, sino de ma vida honrada, me dongués son nom; perque lo v ure ab altre gent, pot donar lloch á suposicions que desitjo allunyar de sobre meu. No es que critiqui 'l que tú ho fassis, mes vull cumplir lo jurament que vareig fé de viure sempre sola.

CARMETA Ets molt duenya de fer lo que milló te sembli. Jo opino molt diferent. Crech que no es cap mal lo viure aquí ¿Perqué hi ha joves? Millor, d' aqueix modo podrán apreciar d' aprop lo que val nostre virtut, que 's resisteix á tanta proba. Virtut mé digna de tenir en estima, que la d' aque-las senyoretas que passen 'l dia fent alfombras de retallets de panyo de Tarrassa, y están vigiladas constantment per tota la familia.

ROSINA Comprenech lo que dius, y creu que de no haberho jurat á la meva mare, tal volta lograrías convencerm. Are es de tot punt impossible.

CARMETA Donchs no essent aixís, no comprenech quin es lo servey que puch ferte.

ROSINA Molt sencill: que demanis á la duenya de la casa, que m tinga á dormir, lo tem s que pugui tardar á trobar una dona d' anys, que vulga vindre á ferme companyia de nits.

CARMETA Está bé. Ara mateix veurém á la senyora Munda, y li parlarém. Entre tant, vana al meu cuarto y podrás ferte cárrech del meu niuhet, que diu en Manuel.

ROSINA ¿Qui es?

CARMETA Un jove que 'm distingeix, y diu que 'm vol dur al camaril de la Mercé.
ROSINA Si es un bon noy...
CARMETA Es difícil sapiguerho. ¿Entrém dins?
ROSINA Com vulgas. (*Se 'n van las dos.*)

ESCENA XIV

MANUEL

(*Respallantse 'l sombrero.*)

MANUEL ¡*Sic transit gloria mundi!* Pobre barret! Tu que has cubert durant tant temps lo sens fi de tempestats que per mon cap hi crusan, haverte de deixá es ben trist, y lo qu' es pitjor, no tindre diners per buscar 'l nou inquilino que te que sustituhirtel! Qué hi farém! Ben respallat encare farà goig, y sobre tot estará al mateix nivell del meu ropatje... ¡Ajá! que elegant! ¡Are un hom esmorsaría! prou, prou. Diu la dispesera que per ó rals no hi há esmorsar, (ni dinar.) En fin, enganyaré m la gana ab un músich de ral. ¡Pobret, qu' es prim! Cap al billar fa ta gent, y després á buscar la Carmeta.

ESCENA XV

Dit y ARTHUR y á poch SIMONET

ARTHUR ¿Ja estás á punt de solfa?
MANUEL ¡De solfas, deus volgué dí!
ARTHUR ¡No exageris!
MANUEL ¡Qué t'nch d' exagerar! Si tot jo semblo un pentágrama.

ARTHUR ¿Que vens?
MANUEL T'acompanyo.
SIMONET ¿Han vist la senyora Munda?
MANUEL Sí, perquè?
SIMONET ¿Ahont es?
ARTHUR ¡Que 'ns contas!
SIMONET Es que la necessito. Senyora Munda...
senyora Munda.

ESCENA XVI

Dits y MUNDA

MUNDA ¿Qué passa? ¿qué son aquets crits?
SIMONET Un noy d'aquells que muntan ab bicicleta,
m ha dit que li donés a juet *telefo gràma*.
AR. y MAN. Ja... ja...
MUNDA No veig que fassi riure tot aixó!
SIMONET Y diu que vosté l' ha de firmar.
MUNDA ¿Jo? No pot ser.
SIMONET Donchs diu que sí.
MANUEL Y es clá.
MUNDA ¡Donchs es fosch!
ARTHUR ¿'les perquè?
MUNDA Molt sencill, perque no sé escriurer.
SIMONET Donchs lo senyor Jaume: Senyor Jaume!
senyor Jaume...

ESCENA XVII

Dits y SENYOR JAUME

JAUME ¿Ja os baralleu?
MUNDA ¡No tens mes qu' una dèria!
SIMONET És perque té que firmar aixó.
JAUME ¿Perquè?

- ARTHUR Perque consti que ha rebut un telefonema.
JAUME Porta 'l tinté. Ja está. Tórnali.
MANUEL No pas tot. Tingui, aixís .. Ves tú... dó-
nali aixó.
- JAUME ¿Vols fé 'l favor de 'legirlo?
MANUEL Ab molt de gust. «Preparen cuarto llego
hoy 12.—*Guerra.*
- ARTHUR ¿Lo senyor Pau?
SIMONET ¡Sí, el senyor Guerral
MUNDA ¡Quan me 'n alegro!
JAUME ¿Quan arriba?
MANUEL «Hoy doce.» (*Llegint.*)
MUNDA ¡Si en tením tres!
ARTHUR Deu volguer dir á las dotze.
MUNDA Ja son dos quarts. Apa, Simonet, arregla 'l
nostre cuarto, perque 'l d' ell lo té don
Martiriá.
- JAUME ¿Y nosaltres?
MUNDA ¡Al cua to fosch!
SIMONET Semblará qu' han fet enfadá 'l pare.
MUNDA Jo á la cuyna, y tu, Jaume, ves á rébrel.
JAUME Si no sé.
MANUEL De Madrit.
SIMONET ¡Carau d' home! Ell sí que totas li ponen.
De desd' que va treurer la rifa, no fa me
que viatjar.
- JAUME ¿Voleu fer lo favor de dirme ahont haig d'
anar?
- MANUEL Al Nort.
JAUME Si no s' esplica...
ARTHUR A la estació de Saragossa... Allí al arch de
triumfo.
- JAUME Fins all?
MUNDA Be s' ha de quedar bé... Cuita, no t' entre-
tinguis.
- JAUME Cuanta paciencia 's necessita... (*Mutis foro*)
MANUEL ¡Quasi 'l tindriam de rebre d' un modo
digne!

- ARTHUR Ja deu fé un any qu' es fora?
MUNDA No encare.
SIMONET Si fos de nit tinch una idea...
MANUEL ¿Qué farías?
SIMONET Podríam iluminar la casa á la *valenciana*.
MUNDA No t' entretinçuis. Vés á arreglar el cuarto.
SIMONET Aixís que 'l vegi li dedicaré un pas, á tall de baldufa, que 'l de xaré miij enllubernat.
(*Mutis.*)
MUNDA Vostés no se 'n vagin. Un senyor, com lo senyor Pau, ho mereix tot.
MANUEL ¡No me 'n parli!
MUNDA ¡Tant xistós! tant rich!
MANUEL Végissen tranquila qu' aquí quedém nosal-res.
MUNDA ¡Que 'm cridin tot desseguit qu' arribi.
(*Mutis.*)
MANUEL Quedi descansada. Ja sé qui pagaré avuy las carambolas y un sombrero...
ARTHUR ¡Gosarás!
MANUEL ¿Estrenant sombrero? Ja ho crech, home!
¿Aixó no vols?

ESCENA XVIII

Dits, ROSINA y CARMETA

- CARMETA Deu sé al seu cuarto.
MANUEL ¿Vosté per aquí? ¿Qu' ha fet campana?
CARMETA L' imito á vosté.
MANUEL Senyoreta... (*Saludant á Rosina*).
CARMETA (*Presentantla.*) La meva amiga Rosina.
MANUEL Meva ho es desde ara.
ROSINA ¡Amiga ja! No vagi tant depressa. Una cosa es la coneixensa y un altre l' amistat. La primera es filla d' un moment, la segona es á copia d' anys y sacrificis.

- MANUEL Te rabó, més...
CARMETA Deixins en pau.
ARTHUR Y á mí no 'm creu digñe d' oferir 'ls meus respectes á la seva amiga?
CARMETA ¿Perqué no? Tinch lo gust de presentarte al jove Arthur, d' excelents qualitats, tan morals com físicas.
MANUEL Noto que no s' ha dignat fer de mi igual panegírich.
CARMETA ¡Si tant s' hi empenya! Mes tinga per ben segur que no estará may á l' altura del seu amich.
MANUEL Gracias, Carmeta.
CARMETA Encare 'm faria creurer que l' he posat trist! Un altre rato ja 'n parlarém. Are tením un xiquet de feyna. ¿No es vritat noya? Donchs hasta luego (*Mutis.*)

ESCENA XIX

Dits menos ROSINA y CARME, y á poch lo SENYOR MARTIRIÀ

- ARTHUR Has sentit tirá?
MANUEL Es salva. Tot a'xó ho fá per veure si 'm cassa. Are ella espera que li demani explicacions! Pero ¡cá! ¡Ti conosco! ¿Veus lo qu' es ser saltadó de barranchs? Tú ja anirías á trobarla, donchs jo res... quiet y ella vindrá á bordo.
MARTIRIA Ola senyors... bon día y bona hora.
ARTHUR ¡Are 's llevat
MARTIRIA Sí, y no. M' he llevat com sempre á la set mes jo no dich may bon día, fins que he pres la dutxa.
MANUEL ¿Encare 's rega?
MARTIRIA No faltaba més. He prés la dutxa, y despres

m' he posat unas tovallolas mulladas á la cassoleta de la cama. perque feya dos días me trocava un xiquet sert.

MANUEL ¿Y arc? ¿Que te que veurer una cosa ab un altre?

MARTIRIA Lo qu' es no ho sé... lo que sí li puch assegurar es que hi sentho molt.

ARTHUR (Aquest home té manías.)

MARTIRIA Miri. . . tcqui...

MANUEL ¿Qué?

MARTIRIA Donguim la má.

MANUEL Estiga bó.

MARTIRIA No, vu l dir que miri quina reacció, ni un fogó de gas.

MANUEL Jo crech qu' es febra.

MARTIRIA ¿'ol dir? Miriho bé vosté que ja hi enten, perque si aixís fos, ab unas regadoras d' aigua 'm curaba desseguit.

ESCENA XX

Dits y 'l SENYOR GUERRA

GUERRA (*Ab dos maletas y farcells sota 'l bras.*) ¡Bon día tingan!

ARTHUR ¡Oh, 'l senyor Guerra!

MANUEL ¡Atrassim home!

GUERRA Si no 'm descarregan es impossible.

ARTHUR Es veritat!

MANUEL Deixim home.

GUERRA ¿Que no han rebut noticia de la meva arribada?

ARTHUR Sí; y lo seyci Ja me l' ha anat á rebre.

MARTIRIA Lo senyor es...

ARTHUR Un dispesar com nosaltres.

MARTIRIA (Presentimhi!)

- ARTHUR Senyor Guerra: Tinch lo gust de presentarli á don Martiriá, persona molt apreciada, y defensor prácticich de sistema Kneipp.
- GUERRA M' alegro molt de coneixel, y disposi de mí, un defensor molt prácticich del anís del mono y ayguas similars.
- MANUEL Y conti... conti... ¿Vosté viajant sempre?
- ARTHUR Aixó es sapiguer ferho.
- GUERRA ¡Y clar que sí! 'Ls diners s' han de sabé gastá. Ab un any he recorregut Fransa, Inglaterra, Rusia. Italia ..
- MARTIRIA Digui que ha donat la volta al mon?
- GUERRA ¡Aixó es viure! Aixó es activitat!
- MARTIRIA No 's cregui que las dutxas...
- GUERRA ¡Qué compon! He admirat... tot lo admirabile. He vist... tot lo visible. He menjat...
- MANUEL ¡Ditxós de vosté!
- MARTIRIA ¡Digui, digui!
- GUERRA Desde lo mes sencill á lo mes car, y creguin senyors que qui no viaja...
- ARTHUR Es perque no té diners.
- GUERRA Just! l' *arjant* com diuhen 'ls francesos, *monigs* en inglés y *denaro* á Italia: noms tots ben diferents, y no obstant conduheixen á un mateix fi.
- MANUEL Per supuesto que 'l cor, no 's deu haber quedat en vaga.
- GUERRA Cada día més jove, més joganer pero *inclinato a l' amore* com diuhen 'ls italiáns.
- MARTIRIA Enamoradís y ab cuartos, lo menos tindrà de pendra sis dutxas diarias, si vol tindre salut.
- GUERRA No ho cregui, l' aygua es bona per posar 'l ví en fresch: mes per fer l' amor ab éxit se necessita molt champagne. Com 'ls hi deya... Per tot he estat, cor que vols, cor que desitxas. No es qu' aquí no siga dels afortunats... mes allí... ¡ch! aquesta maleta

- sembla un aparador de un retratista.
- ARTHUR Si qu' amigo...
- GUERRA *Mademosels, sinyorinas, rossas, morenas, en fi, he tornat fet un sportman d' amor com diuhen 'ls inglesos.*
- MARTIRIA Que no l' hi fora igual dirho tot en catalá?
- GUERRA ¿No coneix l' inglés?
- MARTIRIA No senyor.
- GUERRA ¿Y vostés tampoch?
- MANUEL Tant sols coneixém inglesos.
- GUERRA Vosté sempre de tant bon humor... tan uom *alegro* com diuhen els italiáns. ¿Y la senyora Munda continúa feta una *vequiarel-la*.
- MUNDA ¿Com diu?
- GUERRA Una *vequiarel-la*.
- ARTHUR Si no s' explica...
- GUERRA Dispensin, ab aquet viatge he après tantas llenguas...
- MARTIRIA ¿Vol dir idiomas?
- GUERRA Sí senyor. Donchs com deya, tots 'ls idiomas me venen á la memoria, y es ciar, barrejo las paraulas com 'ls municipals.
- MANUEL Dongalshi número, y que surtin quan 'ls hi toqui, perque sinó es impossible entendrel.
- GUERRA Ja te rahó; ¿y de *fams*?
- MARTIRIA Molta; ja li dich qu' un xiquet massa.
- GUERRA S' han casat?
- MANUEL ¿Y are?
- GUERRA Vamos, ja ho entench. Amors fácils, eh?
- ARTHUR ¿Que s' embolica? Que te que veure la fam ab la...
- GUERRA No m' entenen, vuy dir si per aquí hi ha alguna bona mossa.
- MANUEL La Carmeta. Y avuy ha vingut una seva amiga.

- GUERRA Me 'n alegre. Are la Carmeta me las pagará tetas. Quan era pobre no 'm volía, donchs á veure si are...
- MANUEL Aepoch, aepoch...
- MARTIRIA Cuidado, perque don Manuel...
- GUERRA ¿A veure si encare 'ns barallarém? No tingui por... als amichs 'ls respecto sempre. ¿Y l'altre que diuhen ¿es guapota?
- ARTHUR ¡Ja ho crech!
- GUERRA Home m' alegre de la noticia, aixís tindré m distracció... 'ns dedicaré m á la nova vehina.

ESCENA XXI

Dils y SIMONET

- SIMONET ¡Visca 'l senyor Guerra! Deu giravolts á la seva salut.
- GUERRA ¡Aixís m' agrada! Tú sempre de bon humor! Prén aquet duro y gástal á la meva salut.
- SIMONET Per un duro soch capàs de ferli un ball d' espectacle.
- MANUEL ¡Gracias noy!
- GUERRA ¿Y la senyora Munda?
- SIMONET Senyora Munda! Senyora Munda... Ja es aquí 'l senyor Pau, més ben dit 'l senyor Guerra.

ESCENA XXII

Dits SEÑORA MUNDA, ROSINA y CARME

- MUNDA ¡Oh y quan me 'n alegre!
- GUERRA Senyora Munda, ja pot ben dir que per vosté no passa 'l temps es una *é old vurnen vere prete* com diuhen 'ls inglesos.

- MUNDA ¿Y are? ¿Vol callá? (No l' he entés!) Gracias.
GUERRA ¡Oh! la Carme! Cada día més hermosa! es lo que 'ls italiáns ne diuhen una *bella ragazza* y aquesta senyoreta...
CARMETA Es una amiga meva.
GUERRA Molt bonica *ces't une étoil* com diuhen 'ls francesos.
MUNDA (A tothom motejal)
GUERRA (No es malota.) ¿Y lo senyor Jaume?
MUNDA ¿Que no ha vingut á rebrel?
GUERRA Jo no l' he vist.
SIMONET Are es aquí.

ESCENA ULTIMA

Dits y JAUME

- JAUME ¿Per ahont ha passat?
GUERRA Per allí ahont passa tothom.
MUNDA ¡Fora estrany que fessis res ben fet!!
GUERRA No s' enfadin, avuy es día d' alegría *súbita* com diuhen...
MANUEL ¿'Ls inglesos?
GUERRA No, 'ls italiáns; y per celebrar la meva arribada... Tú, Simonet, ves á casa de 'n Justín y dígalshi qu' arreglin una taula per deu convidats.
MUNDA ¡Som nou!
GUERRA Jo menjo per dos. ¿Corra, sens?
SIMONET Ab dos passos de *buré*, ni 'l llamp m' atrapa, y molt més si 's tracta de treure 'l ventre de pena. (*Mutis*).
ROSINA Vostés me dispensarán que 'm retiri. A la nit ja tornaré com havém quedat.
CARMETA ¿Y are? Vina tonta.
GUERRA ¿Desprecia aqueix petit obsequi?

- ROSINA No es que ho desprecihi. Vostés están de festa, jo de dol, y es per lo tant molt difícil agermanar lo plor ab l' alegría.
- MUNDA ¡No siga tonta!
- ARTHUR (Me simpatisa aqueixa noya.)
- ROSINA Adeu, Carmeta, fins á la nit. Senyora Munda l' hi quedo molt agrañida! Estigan bons! (*Mutis*).
- GUERRA Temperaments nerviosos... Ré... las donas son amigas de cops d' efecte, de *alucinazione* com diuhen 'ls italiáns. No s' ha perdut res. A casa en Justin y regni la alegría en tots los cors.
- JAUME ¡Visca 'l senyor Guerra!
- TOTS ¡Visca! (*Molta animació*).

FÍ DEL ACTE PRIMER

Acte segón

La mateixa decoració. Es de nit.

ESCENA PRIMERA

SIMONET y SENYORA MUNDA

(Al aixecarse 'l teló y després d' uns segóns de pausa, entran mitj á las palpentas).

MUNDA ¡Mare de Deu, tot me giravolta! Cuita, Simonet, encén lo llum.

SIMONET ¿Y si la deixo y cau? Esperis, vinga... aquí... ¿veu dona? are un cop sentada ja no té que temer res.

MUNDA Deu t' ho pagui... are cuyta encén lo llum.

SIMONET ¡Oh, y mistos!

MUNDA A la cuyna en trovarás.

SIMONET Sí, mes á las foscas... m' esposo á rómprem alguna cosa... ¡Calli, aquí á l' hermillada crech ne tinch un... sí... ja estém salvats.

MUNDA Cuyta, home.

SIMONET Esperis si es servida! Aixó no 's pot fer ballant. Are... ja está. *(Després d' haver encés lo llum).*

MUNDA ¡Ay gracias á Deu que soch á casa. Simonet, portam un xich d' aygua naf compost.

Potser me compongui una mica que 'm trobo molt mal feta. (*Simonet va dins un moment, y torna ab una ampolla y un vas.*) No 'm tornarán á enganyar may més, jo 'ls ho asseguro. ¡Quin día! Ab gaires com aquet m'enterraban.

SIMONET

Si es servida.

MUNDA

Porta, á veurer si m'aconsola un xich!
¡Puf! ¡Burrol més que burrol! ¿aixó es aigua naf?

SIMONET

Aquí ho diu.

MUNDA

¡Mentida!

SIMONET

Llegeixi *Agua de naps!* ¡Ay té rahó, si es alló per purgá 'l lloro!

MUNDA

¡Estúpit, més qu' estúpit!

SIMONET

Y bé, que vol que li diga, com era fosch. Despres de tot no li vindrá mal una mica de purga. ¿Vol que vagi á buscar l' altre?

MUNDA

No vull res. Encare m'enviarías á la casa de socorro. Sembla que ja 'm passa! Ay, senyor Pau, vosté sí que 'ns ha portat la guerra civil á casa.

SIMONET

¿No li ha agradat un día de camp?

MUNDA

¡He patit molt!

SIMONET

Es qu' ha menjat massa.

MUNDA

Si no he tastat res.

SIMONET

(¡Quin descaró!) Donchs miri, jo he posat carbó á la máquina per una setmana.

MUNDA

Ja 't dich qu' has quedat...

SIMONET

Com un batllarí. Veu aixó es un' altre de las ventatjes d' aquest art. Quan estich tip, m' also de taula, faig unas cuantas volte-retas, y quedo com si hagués pres mitja dotzena de vermuts. En cambi aquí casa haig d' estar ben quiet, ó sino la gana m' alsaría. Quins menjars mes estranys! Petxinas! Peix en capsal! Pernil dols...

MUNDA

Y sardineta crúa. L' amo del Parque de la

montanya 's veu que no gasta carbó. Val més un guisat dels meus, que totas aquellas ximpleras. Després lo brenar es lo de menos. Lo disgust es lo que m' ha posat malalta. Mira que lo senyor Guerra n' ha fet una com un cove.

SIMONET ¡No me 'n parli! Jo crech que tot li ha fet fe 'l champagne.

MUNDA Estaríam frescos qu' aquell ví fes fer tot aixó. ¡Pobre Rosina! Burlarse d' ella perque no té pare, oferirli diners, y després ferli un petó.

SIMONET Aquí lo pitjor fou lo petó. ¡Y com s' ha desmayat pobre xicota!

MUNDA ¡Tothom hauría fet lo mateix!

SIMONET ¿Veu, jo no. Si hagués vingut ella y 'm planta un petó, encare li hauría donat las gracias.

MUNDA ¡Calla ximple! ¿Y que me 'n dius del senyor Martiriá?

SIMONET Qu' es molt *hidrópich*.

MUNDA ¡Vaya un altre! Menjar tenint 'ls peus en remull. Y al veure tot aquell desori...

SIMONET S' ha quedat tañt fresch, aixó es natural. Qui s' ha portat com un home es don Arthur.

MUNDA Y ab molta rahó. L' Arthur es un jove molt judiciós y no podía perimetrer que 'l senyor Guerra fes lo que feya.

SIMONET Si intenta ferme á mí, lo qu' ha fet á n' ella 's tallaba de mitj á mitj. Veu, tot aixó á las novas 'ls hi passa perque no saben ballar. Jo ab un *quiebro* y una volta ja podía intentar abrassarme que s' hauría quedat ab las ganas. Lo que jo no he comprés es com li han donant entenent de venir.

MUNDA Per no fer un paper ridicul. Com ja 'l día de la arribada del senyor Guerra, no va

volgué venir á casa 'n Justín, y al vespre tots piegats la van mareijar d'aqueil modo encare que ben á pesar seu ha tingut de acceptar.

SIMONET Me sembla que quan tornin s' armará de nou la saragata.

MUNDA No ho creguis, are ja s' han desafiat, enviarán cada hù 'ls seus padrins y guanyará sens dupte lo qui menos rahó tingui.

SIMONET ¿Y vol dir que buscarán padrins com si 'ls tinguessin de batejar? Me sembla que l senyor Jaume ho arreglará.

MUNDA Me 'n dupto. Mira vaig a tirarme damunt del llit. Quan vinga en Jaume, dígalí qu' entri. (Finch una idea que vull mirar si dona bons resultats).

ESCENA XIII

SIMONET *sol*

¡Vaya un disgust lo d' aquesta bona donal
¡Fins s' han donat las tarjetas! ¡Qué ton-
tos! Si jo m' hagués tingut de desanar per
cassos aixis, hauria passat la vida esmolant
sabres... ¡Ca! aixó vol tactica y res més.

ESCENA II

Dits y SENYOR JAUME

JAUME Simonet, ¿ahont es la Munda?

SIMONET Al seu quarto, y m' ha dit que vosté hi entri tot seguit.

JAUME Are hi vaig. Es precis qu' are mateix des-

pedeixi al senyor Guerra. Aquet desafió es impossible y menos tenint l' Arturo recomenat.

SIMONET Avisi al seu pare.

JAUME Guarda 'l secret. Tant bon punt hé vist tot alló, he fet anar un mosso de la fonda á Barcelona, perque posés un telefonema á Don Enrich dihentli que vingui desseguida.

SIMONET ¿Y vol dir que será aquí avants del desafió?

JAUME ¡Com no será fins demá! No obstant. Si l' ha rebut, desseguida pot ser aquí ab l' últim tren.

SIMONET Sí; d' aquí á Mataró no es lluny.

JAUME Aixó no pot seguir ni un instant mes. L' Arturo se 'n vá, sino surt lo senyor Guerra; la pobre Rosina també.

SIMONET De tot te la culpa 'l ví espumós.

JAUME Aixó es efecte de que 'l senyor Guerra no te pisca d' educació. Densá que te diners s' creu l' amo de tot. ¡Pobre xicota! Encare sentho 'ls seus plors.

SIMONET Son carnaduras. En cambi la Carmeta y en Manuel s' han quedat tant frescos.

JAUME La Carme es un cap d' aucellets y res mes. En Manuel un pretenció y de passada un calaverón de marca. Bueno, sobretot no diguis ni una paraula á ningú del meu secret. Me 'n vaig á veurer que vol aquella.

SIMONET Me sembla... y aixó es un dirho á vosté, que la senyora Munda no voldrá que se 'n vagi 'l senyor Guerra.

JAUME ¿Qué no? ¡O ell, ó jo! ¡qué trihi! (*Mutis*).

ESCENA IV

SIMONET, *sol*

¡Quin ball que ballarém! Prou me sembla que si Don Enrich no ho arregla será un ball d' espectacle! ¡Ah salao! ¡ja hi som! Que fora la vida sense aquet clar y oscur.

MUNDA *(de dins)*. ¡Simonet!

SIMONET ¡Voy! Ja n' hi ha dos que 'm necessitan. Anemhi que no s' enfadessin. *(Mutis)*.

ESCENA V

ROSINA y CARMETA, MANUEL y ARTHUR

ARTHUR ¡Per Deu, Rosina! Calmis:

ROSINA No 'm demani impossibles Després de lo passat es inútil que demani calma. Las llágrimas s' empenyan per eixir de mos ulls y no es possible deturarlas.

CARMETA L' Arturo te rahó.

ROSINA Carmeta prou. Es en vá que insisteixis. D' avuy endevant no m' apartaré de lo que 'm dicti 'l cor. Lo lema de la meva santa mare que aquí dins hi duch grabat, será 'l meu lema. He accedit ben á pesar meu, á venir ab vosaltres; ho he fet tant sols per no fer un paper ridícul com me deyan! ¡Are si que l' hi fet! ¡Mare meva, perdónam!

- ARTHUR Vosté no há comés cap falta Rosina, per lo tant, no ha de demanar perdó. Lo senyor Guerra pagarà lo que ha fet. Descuidi; avuy sabrá qui soch jo.
- ROSINA De cap manera. No vuy que vosté prengui ma defensa fins arribar al desafió. Ja ha fet prou ab lo que ha fet. Gracias per tot.
- MANUEL Si no vol que siga ell, conti ab mí.
- CARMETA No veig perque tu...
- ROSINA Sí; te rahó la Carmeta, no; no pregui la meva defensa...
- MANUEL L' home honrat se desafia, sempre y quant tracta de defensar á una senyora.
- CARMETA Bé, pero...
- ARTHUR No s' impacienti Carmeta. He dit que fora jo, y ni que 'l cel toqués ab la terra, fora prou perque tornés endetrás. L' hi he dat la meva targeta, y l' home digne no l' ha retira may.
- ROSINA No ho vuy; m' hi oposo ab tota la fermesa imaginable. En primer lloch perque no vuy que per mi esposi la seva vida. Vosté te pare... jo no 'n tinch, soch un barco abandonat al impuls de las olas, com m' ha dit lo senyor Guerra. Si m' estrello ningú derramará una sola llágrima, y en cambi lo seu pare no podría resistir al impuls de tanta pena. En según lloch, perque 'l mon es tant vil, tant disposat á treures la pell 'ls uns als altres, sens dupte per havé olvidat lo manament de que debém estimarnos com germans, que lo que ha sigut un munt d arena estaria gustós de convertirho en una montanya. Per lo tant li suplico no insisteixi. Are mateix surto d' aquí. Quedin vostés en pau, y no 's recordin mes de mi.

CARMETA De cap manera.
MANUEL Y es clar que no.
ARTHUR Qui ha de surtir d' aquí es lo senyor Guerra. ¡Vosté may!
ROSINA La meva resolució es irrevocable: No accediré ja mes á lo que vostés me diguin. «¡Virtut y fet!», fou sempre lo lema de la meva pobre mare. Aquest seguiré constantment. Es inútil, completament inútil. Dins d' un instant vindré á despedirme de vostés. (*Se 'n va*).

ESCENA VI

Dils menos ROSINA, y á poch SIMONET

MANUEL Aquesta xicota té rahó, mes s' ho pren massa á la valenta.
ARTHUR Molt ben fet.
MANUEL ¿Total perqué?
CARMETA ¿Te sembla que no li sobra la rahó? Pues no faltaba mes!
MANUEL ¡Mare de Deu y qu' esteu fetas á poch! ¿Total, qué? ¡Un petó! ¡Vaya una cosa! ¡Aixó no deixa senyal!
ARTHUR Home respecta sisquera á la Carmeta. Sembla mentida que gosis, fent broma, devant d' un cas aixís.
CARMETA Te rahó l' Arturo.
ARTHUR Desenganyat, Manuel. Una noya es una flor preciosa qu' ha de ser contemplada á distancia; en quan la passas de má en má, veurás com pert son vigor, queda marcida, y perdut son aroma, no serveix mes que per llensarla al fanch.

- MANUEL Tot aixó son flors y violas, y música celestial.
- ARTHUR Es per dirte que hi ha coses que encare que com tu dius no deixan senyal, treuhen la vida.
- CARMETA Escolti. Ja que sembla qu' ella té per vosté certa predilecció, (*ben marcat*) ¿perqué no procura convéncela? Si se 'n va será pitjor.
- ARTHUR M' estranya molt Carmeta, que tractantse de la seva amiga, parli en la forma irónica qu' acaba de ferho. ¡Tinga una mica mes de caritat al próxim! Lo que vosté creu predilecció es molt natural. L' auCELL quant te fám, paga ab un refile la gratitut que sent per qui li dona un gra de mill. Entre tots l' únich qu' ha sortit desinteresadament á la seva defensa, he sigut jo; res donchs te de particular que 'm distingeixi mes qu' á tots vostés, que 'l que mes y 'l que menos li agradava presenciar fet tant punible.
- CARMETA No s' ho prengui tant en serio que no 'm convencería. Si hagués sigut jo la ofesa...
- ARTHUR Hauría fet lo mateix, pot estarne ben segura.
- MANUEL Fes lo que 't diu la Carmeta, inténtaho. Crech positivament qu' es per lo be d' ella.
- ARTHUR Si jo penso igual, mes es lo cas que ho miro molt difícil.
- MANUEL La gota d' aygua...
- ARTHUR Ho provaré. ¡Simonet!
- SIMONET ¿Que volen, perque no puch perdre temps?
- ARTHUR Fes lo favor de entrar al cuarto de la Rosina, y dígalí si 'm permet entrar, que tinch de parlar ab ella.
- SIMONET ¡Vaig volant! (*Mutis*).
- CARMETA ¡Aixó va ab tota etiqueta!
- ARTHUR Tal com se mereix.

- SIMONET Diu que si senyor. ¿Qué 'm necessitan?
ARTHUR No.
SIMONET Corro al costat de la senyora Munda, per-
que 'm sembla que 'l senyor Jaume está
apunt de ferla ballar... (*Se 'n va*).
ARTHUR Vaig á intentar lo que desitjan.
CARMETA ¡Bona sort!
MANUEL Com advocat, fes una defensa que se 'n
parli.
ARTHUR Hi farém lo que hi sabrém. (*Se 'n va*).

ESCENA VII

CARMETA y MANUEL (*aquet al trobarse sol ab la Carmeta
canta: «Salve dimora casta é pura»...*)

- CARMETA Escolti Manuel are qu' estém sols, y dis-
posém d' un xich de temps!
MANUEL ¡Digui, y procuri cambiar de tó! Sembla
que vagi á comensar un sermó, y en tota
ma vida he tingut nervis per sentirne cap.
CARMETA Vosté no te nervis mes que per lo que li
convé. Tingui donchs una mica de pacien-
cia y escolti. Fa dos anys que 'm va dir
qu' acababa la carrera, y qu' una vegada
tingués lo títol de metje 'ns casaríam.
MANUEL ¡Y m' hi atinch! (*Esperat una mica*).
CARMETA La carrera es llarga, va dir vosté; me
faltan tres anys, m's no s' apuri, per lo
seu amor faré ab dos, los cursos que 'm
faltan.
MANUEL Reflexioni que...
CARMETA Ja fá molt temps que reflexiono, y veig
que vosté fá tot lo contrari per lograr lo
que vosté diu qu' es la seva única aspira-
ció. Lluny d' escursarla vosté l' allarga
cad' any.

- MANUEL ¡Oh! es que 'ls catedratichs apretan molt. Vosté es clar d' aixó no n' entén una sola paraula.
- CARMETA Suposo que 'ls de l' Arturo deuen fer lo mateix.
- MANUEL Lo contrari dona. ¿Un advocat quin merit té? ¿Apendrer quatre lleys de memoria, y aplicarlas quan 'ls hi ve bé, pegui ó no pegui? 'Ls metjes es molt diferent, perque 'ls catedratichs, quan veuen un xicot llest com jo, procuran entretenirlo perque no 'ls hi prenguin la feyna, ¿y donchs, que 's creu? Es precis coneixer á fondo las cosas, per tractarlas. A vosté li sembla tot molt sencill, donchs es molt difícil.
- CARMETA Si vosté 's creu que 'm convens, dech dirli qu' está molt equivocac. Si en lloch d' anar al billar, anés á classe, no diría semblants tonterías.
- MANUEL ¿Qui li ha dit? (*Esbarát*).
- CARMETA Vosté en aqueix moment. Jo tant sols ho sospitava. Ara vosté m' ho confirma. En lloch de negarho pregunta qui m' ho ha dit. Vosté mateix ha caygut en lo parany.
- MANUEL (¡M' ha cullit!)
- CARMETA Ja, ja... veu com es molt fácil cassarlo. Miri, Manuel, vosté no m' ha estimat may. Vosté s' ha cregut que jo era un cap d' aucellets com la gent diu. S' enganya miserablement. Negarli que l' estimo, no ho vuy ferho perque odio la mentida y la trastienda. Dich sempre lo que sento, mes reconech que 'ns havém equivocac, jo per vosté he deixat altres amors...
- MANUEL (*rihent*). ¡En Simonet!
- CARMETA No se 'n riga. En Simonet te un cor com no te vosté. Es pobre, més jo també ho soch, total no vol dir res. Si avuy día no

's casessin mes que 'ls richs, cregui que ben pochs casaments se farían.

MANUEL Si no s' explica...

CARMETA Vaig á ferho. Falta un mes per acabá 'l curs. Aquet, segóns los seus cálculs, deu ser l' últim. Vuy créurel; no es que ho cregui, perque encare sé contar ab los dits. Donchs si en aquet li passa lo mateix que 'ls altres, fassi 'l favor de ferse 'l cárrech de que per vosté jo he mort.

MANUEL Mes escolti...

CARMETA Res mes tinch qu' escoltar. Venen la Rosina y l' Arturo y no vuy que 'ns trobin aquí. Pensi ab lo que li he dit, y que la meva resolució es també d' aquellas que tenen lo carácter de irrevocables. (*Se'n va*).

MANUEL (*Pausa*). ¡Bueno! ¡Está bé! Potser si qu' es creu que jo... ¡Ca, barret! Ella no pensa mes que ab lo casori y jo es l' única cosa que no he pensat may. Per lo tant aném tots dos per diferent camí. No 'ns preocupém per aqueix cop d' efecte! ¡mónita, y no olvidém aquell retrán que diu: «plaza sitiada, plaza ganada». ¡Caurá!. (*Se posa 'l sombrero, s' arregla l' americana y després d' una petita pausa surt cantant. «La done é móvile»*).

ESCENA VIII

ROSINA y ARTHUR

ARTHUR Fassi lo que li dich, no siga terca, després se 'n penediría. ¿No veu que hi ha cosas que no mes son dignes de desprecio?

ROSINA Comprench la generositat dels seus con-

cells, y cregui que tenen las sevas paraulas tal eccés de convicció que 'm mouhen á seguirlos. Mes no puch; deixim seguir al peu de la lletra los concells de la meva mare. Deixim sortir d' aqueixa atmósfera que m' asfixia, que 'm recorda á cada instant lo que ha passat avuy.

ARTHUR Jo no m' oposo á que vosté visqui sola, mes si á que se 'n vagi avuy. Deixi que 'ls aconteixements transcorrin, y allavors podrá sortir, sens aqueixa nuvolada qu' ara du al damunt.

ROSINA Aquesta hi será sempre. Será impossible desferla may. ¿Qué pot fer la pobre orfaneta tota sola, mes que morir devorada per tants com li volen mal? Jo me 'n aniré, lo mon contaré 'l fet, com millor li sembli, trosejarán mon cor, trepitjarán más despullas, y 'm tirarán al fanch; mes després vindrá lo etern olvit, y allavoras estaré tranquila.

ARTHUR Ni puch ni dech insistir mes, fassi lo que vulgui. La meva amistat nascuda al calor del seu desamparo, y mes qu' aixó, la fonda simpatía que vosté m' ha inspirat, son la causa de que insisteixi tant en lo pas que vosté está disposada á donar. Avuy li parlo d' amistat y simpatía, mes endevant, quan hagi pogut definir bé lo que per vosté sentho, tal volta li parli d' un' altre manera.

ROSINA ¿Qué vol dir? ¿Perqué diu qu' ara 'm parla aixís, y mes endevant potser me parlará d' un altre modo?... Espliquis li demano... li suplico.

ARTHUR Rosina sinó tingués por d' enrogir sa cara, li diría que mes que simpatía, es amor, amor pur, lo que per vosté sentho!

ROSINA ¿Amor diu? ¡No ho cregui! Lo que vosté sent per mí es compassió, llástima, tant sols. Vosté diu qu' es amor, y s' equivoca. Vosté no sent mes que l' impuls d' un cor honrat per lo desvalgut! vosté m' estima á mí, com estimaría á un aucellet que sos pares l' haguessin deixat. Vosté no sent ni pot sentir per mi altre clase d' amor.

ARTHUR Será tal com diu, no vuy negarli. Será amor al desvalgut mes tinga ben present que en totas las formas del sentiment s' hi pot trobar l' amor. Jo crech que ho es. L' espay de temps que fá que la conech, es ben petit per darmen compte. Esperaré, y quan estiga ben segur qu' es sols amor lo qu' ara crech tant sols qu' es simpatía, allavors vindré á oferirli 'l cor, al propi temps que un títol d' advocat.

ROSINA Gracias, Arturo, comprench la noblesa del seu cor y la puresa de sos sentiments. Esperém; procuri averiguarho, mes no m' encadeni per are en una serie de duptes que 'm trosejan l' ánima, en tant que venen á fer batrer mon cor. L' única cosa que li demano es la de que no m' obligui á estarme aquí ni un minut mes.

ARTHUR ¿Marxar de nit? ¡Oh, may! ¡Demá 'n parlarém! ¡Avuy li mano!

ROSINA Cumpliré lo que diu: no vuy que 'm jusgui diferent del que soch. Mes en cambi podré considerarme tant felis, fent que vosté compleixi una ordre meva?

ARTHUR Digui.

ROSINA Renuncihi al desafio.

ARTHUR ¡May! Demani lo sacrifici que vulga, y estich disposat á ferho, mes no 'm demani que renuncihi al desafio.

ROSINA ¿Mes perquè? Si ja 'm basta la seva intenció, perquè vol exposarse á lo que pot succehirli. Pensi ab lo seu pare... no ho fassi per mi... jo no mereixo tal sacrifici... mes un pare... ho mereix tot! ¡Ay, que ditxosa sería si jo, si ho pogués fer per lo meu... per lo meu que á ben segur no val lo que 'l de vosté... fassiho per ell... per ell tant sols.

ARTHUR Rosina, lo seu plor y 'l recort de lo meu pare acabarían per ferme desistir de mon projecte... no segueixi per aquet camí, perquè acabaría per convertir l' home en una criatura. L' ofensa es grossa, y si en lo desafío moro, lo meu pare estará orgullós de son fill... per lo tant Rosina, es inútil, que insisteixi mes. Vuy donar una lliçó á aquestos sers que 's creuhen que ab un grapat d' or han de caure á sos peus totas las virtuts, per trepitjarlas quan los acomodi.

ROSINA ¿Es á dir qu' es inútil tot quan diga?

ARTHUR No 'm demani aqueix sacrifici. L' estimo massa per poguerla complaure.

ROSINA Está bé, fassi lo que vulga. (Veurém qui podrá mes).

ARTHUR Surto un moment, desseguida torno. Espero que cumplirá com havém quedat.

ROSINA Vagi tranquil. Aquí l' espero. (*Arturo se 'n va. Rosina arrenca un plor*). ¡Oh, Deu meu! que desde 'l cel vetl as per mí, inspiram! Creuré lo que diu l' Arturo. No me 'n aniré y tal vegada será millor per poguer lograr que el desafío no 's dugui á cap? Sí, sí; esperaré. (*Se 'n va*).

ESCENA IX

SR. GUERRA, SR. MARTIRIA y á poch SIMONET.

- GUERRA Desenganyis, per está inspirat no hi ha com menjar bé y beurer milló, aixó de l'aygua es *dangereux* com diuhen los francesos.
- MARTIRIA Mes lo vi desequilibra 'l cap, en tant que l'aygua atonisa, y tanta es sa virtut, que si no fos ella no hi podria haverhi vi.
- GUERRA Tot aixó son teorías que fan correr los que son ayguaders.
- MARTIRIA Si li donaré mes provas. Miris, jo he menjat mes que vosté, be es vritat que portaba un gran atrás! pero ab lo sistema de menjar de peus á l'aygua no he tingut de veurer tant de ví perque se m' assentés bé. Vosté lo contrari, ho ha fiat tót al alcohol, y com tothom busca 'l lloch que li pertoca, s' ha anat enfilant y se 'ls ha pujat dalt del terrat; s' han confós, y naturalment ha vingut lo desequilibri, y desafio al canto.
- GUERRA Parla per lo del desafio. Fugi home, si aixó no te valor. Aquell noy es un *Tete de linotte*, com diuhen á Fransa en *est qui lov vére metq* com diuhen 'ls inglesos; mes jo no faig cas ni d' ell, ni d' ella. Ella es com totas, fá molt alarde de virtut, y tot plegat la virtut se 'n va á passeig ab companyía del primer que passa.
- MARTIRIA ¡Miris que á don Arturo no l' espanta res!
¡També pren dutxas!
- GUERRA Aixó proba que no está be del cap, qu' es un *disordinato* com diuhen 'ls italiáns; m'

ha dat una targeta sens darse compte de lo que feya, y estich segur qu' aquestas horas, ja ni tant sols se 'n recorda.

MARTIRIA No opino com vosté.

GUERRA Vaya una importancia que donan á las cosas. ¡Total per un petól! ¡Aixó es ridicul! Es una prova mes de lo atrassats qu' estém.

MARTIRIA Segóns vosté l' adelanto consisteix en fer petóns al primer que 's presenti.

GUERRA Al primer no, á la primera si. ¿Y després de tot, qui es ella? Demostrar carinyo á una noya com ella, encare es rebaixarse.

MARTIRIA ¡Es molt honrada!

GUERRA Totas diuhen lo mateix. Es un march qu' adorna 'l quadro.

MARTIRIA Per lo sol fet d' esser dona...

GUERRA Es natural galanteijarla. Si no volen res mes. Jo hi tinch molta práctica! L' home que no ho fá aixís es un tonto!

MARTIRIA Sí; mes devegadas...

GUERRA Jo no erro may lo tret.

MARTIRIA Donchs me sembla que are...

GUERRA Es tret segur, ho sino ja ho veurá.

MARTIRIA Desenganyis, aquet cop s' ha equivocat.

GUERRA Cregui lo que vulga, aixó no 'm preocupa. ¡Ah! escolti, ja que s' ho pren en serio, si tinch necessitat de un *vere post*.

MARTIRIA ¿Com diu?

GUERRA Ah, es vritat que no coneix l' inglés. Vuy dir que si per cás conto ab vosté per un dels padríns.

MARTIRIA De cap manera. Si fos de bateijar...

GUERRA ¿Perqué allí gastan aygua? No s' espanti, que no arribará la sanch al riu; mes per si acás deixim esmolá las armas! ¡Simonet! ¡Simonet!

- SIMONET ¿Qué se li ofereix?
GUERRA Porta dos ampollas, una d' anís del Mono per mí, y per lo senyó una d' aygua.
SIMONET Vaig volant.
MARTIRIA ¡Altre vegada!
GUERRA Y si, home, aixó dona la vida, tot lo demés es música. Vaig á refrescar l' estómagó per dins.
MARTIRIA Donchs jo per fora. Vaig á posarme una tovallola d' aygua fresca al cap, porque baixi aquet pes que sentho aquí. (*Al estómagó*).
GUERRA ¡A veurer si ab tanta humitat li sortirán bolets!
MARTIRIA ¡A veurer si ab tant Mono, agafará la famella.
GUERRA No ho cregui don Martiriá.
MARTIRIA ¡Deu ho fassi, senyor Guerra! (*Se'n va*).

ESCENA X

GUERRA *sol*

- GUERRA ¡Diuhén que m' he propassat ab la Rosina! ¡Qué ignocents! La vritates qu' es una xicota molt guapa. Aquí están molt atrasats. Segóns ahont aquella prova de carinyo, l' haurían contestada ab un altre. Aquí va ser un plor. ¡Qué hi farém! cada hu contesta á sa manera!

ESCENA XI

Dit y SIMONET

- SIMONET (La ra, la, la ra la). (*Cantant y ballant lo vals de Copelia, abraçat ab la ampolla de 'l anís del Mono.*

- GUERRA ¡Vaja home, no sigas gat!
- SIMONET Me sembla qu' es un ball molt apropiat, per fer ballar la Mona.
- GUERRA Paga qu' es mico. Porta dos copetas y digas. ¿Qué 't sembla de tot aixó?
- SIMONET ¿De qué?
- GUERRA De la festa d' avuy.
- SIMONET Que si aixó es guerra ni may que hi hagi pau.
- GUERRA Es qu' aquí lo mateix es en Pau que 'n Guerra.
- SIMONET ¡Oh, ja ho sé! Volía dir qu' ha estat una cosa molt bona sobre tot aquell pernil dols...
- GUERRA No home, vull dir lo qu' ha passat ab la Rosina.
- SIMONET No 'n fassi cabal, totes son lo mateix.
- GUERRA ¡Tú m' agradas! Se coneix que també has viatjat.
- SIMONET Sobre tot per lo país de las ilusions.
- GUERRA ¿De veras? ¿Encare tens ilusions?
- SIMONET Una. Lo ball.
- GUERRA ¿Y las noyas?
- SIMONET No senyor; porque no serveixen mes que per donar disgustos.
- GUERRA Ben dit, pren una copeta.
- SIMONET No senyor, gracias, porque dins de poch rato ballaría sense posarhi res de la meva part.
- GUERRA Donchs mira: Entra l' anís al meu quarto. Vaig á arreglarme un xich per anar al teatro, que vuy veure á una senyora...
- SIMONET Vosté no s' entén de feyna.
- GUERRA Aixó es lo mon, la vida, tot lo demás no es res. *(Se'n va)*.
- SIMONET Vaya; aquet senyó, no te mes qu' una deria. Deixam aná arreglá la taula. *(Se'n va ballant lo mateix vals de Copelia, de quan ha entrat ab la ampolla)*.

ESCENA XII

MUNDA y SR. JAUME

- JAUME Es inútil, Munda; ó ell ó jo.
- MUNDA Si tot plegat no será res.
- JAUME Es precis qu' aprenGUI á respectar.
- MUNDA Jo de tu voldria avants de tot sabé la resolució de l' Arturo.
- JAUME Tant si se 'n va com no, don Pau salta de casa. ¡Es un insolent! Quan ab aquell cinisme se burlaba del engany de que va esser víctima la mare de Rosina, si l' Arturo no hagués pres la seva defensa, creu que hauría sigut jo que li hagués ensenyat á respectar á la gent de casa meva.
- MUNDA Molt mal fet, ¿qué haurían dit la gent? Encare s' haurían pogut pensar que 't barallavas per mí.
- JAUME ¡Aixó ningú s' ho creuria!
- MUNDA Y vols dir que 's durá á cap lo desaffo.
- JAUME Ningú coneix á l' Arturo mes que jo.
- MUNDA Donchs aixó s' hauría d' escriurer al seu pare. Vaya un cárrech que 'ns faría si li ocultessim!
- JAUME Aquet negoci deixel per mí, tu cuydat de lo senyó Guerra.
- MUNDA Sí, mes com vols que li diga...
- JAUME Ben clá y catalá perque ho entengui. Ab gent aixís, com menos cumpliments millor. Y ten ben present que jo no torno en detrás.
- MUNDA Y faré tot lo que sápiga. (*Se 'n va*).
- JAUME Es precis vigilar á l' Arturo fins hi á tant que vinga lo seu pare.

ESCENA XIII

Dit y MANUEL

- MANUEL Senyor Jaume, ¿ha vist l' Arturo?
- JAUME No senyor. Jo 'm creya qu' era aquí.
- MANUEL Jo també. He entrat al seu quarto y tam-
poch hi es.
- JAUME ¡Qu' es estrany!
- MANUEL M' arribo fins al café á veurer si 'l trobo.
Si ve, dígali que l' espero allá, que vingui
tot desseguida.
- JAUME Es precis treurerli del cap l' idea del de-
safio.
- MANUEL Ho veig molt dificil.
- JAUME Jo no. Lo que importa es no deixar-lo sol.
Lo senyor Guerra es allá, ell es fora de
casa, per lo tant de moment no hi ha que
pensar mal.
- MANUEL Lo dificil es convéncel. L' Arturo es molt
aferrat á la seva.
- JAUME Y li sobra la rahó, més no li havém de
donar, vosté es molt amich d' ell, y no
dupto que si vol entre 'ls dos ne treurém
partit.
- MANUEL Vaig á veure si 'l trovo. (*S' en vá*).
- JAUME Jo 'm quedaré per si torna. ¡Simonèt!
¡Simón brut!
- SIMONET ¿Qué mana?
- JAUME Si vé l' Arthur dígali qu' entri al meu
quarto tot desseguit.
- SIMONET ¿Y si no vol entrar?
- JAUME M' avisas.
- SIMONET ¿Y si no ho vol?
- JAUME Fás lo que 't dich y prou. (*S' en vá*).

SIMONET Bueno, está bé. L' un me diu una cosa. L' altre un altre! ¡A veure si encare seré jo que pagui 'ls plats romputs? ¡Bá, bá, no m' hi enfondo ó sino encare aniría á pará á Sant Boy. La ra la... la ra la.

(Se 'n va ballant.)

ESCENA XIV

CARME y ROSINA

CARMETA ¡Ja t' hi has pensat bé?

ROSINA Crech qu' aquet sacrifici que m' imposito es digne del Arturo. Ja que per mí 's desafia, dech jo rebaixarme fins poguer lograr que 'l senyor Guerra renuncihi á ell.

CARMETA ¡Cá, dona! Jo al teu puesto 'ls deixaría desafiar. ¡Aixó dona molta importancia! Una noya que ningú s' hagi desafiat per ella, no te res de particular, ni ningú 'n parla: en cambi en cas contrari, las demás donas la admiran y 'ls homes l' envejan.

ROSINA Es imposible que nosaltres dos estiguém may d' acort. Tú buscas la admiració, la enveja, jo tot lo contrari. Som una camelia y una violeta.

CARMETA ¡Cuanta poesía! Com t' enlayras per una cosa que no té res de particular. Si jo t' ho deya era porque trobo qu' aixó de ser tú qui aixeca bandera blanca, es una humillació que no deus fer.

ROSINA Las bonas accions no humillan may. Podrá ser un fet que reprobí l' Arturo, y ho sentiré molt. Podrá fins aborirme y ho sentiré més encare. En cambi jamay pesará sobre la meva conciencia lo recort de que

per mí ha corregut sanch. Si l' Arturo per aixó m' olvida, tancaré la pena meva ben fonda, y en lloch de procurar mitigarla gosaré ab ella, perque minant de 'n mica 'n mica tot mon ser, acabi prompte ma vida y puga volar aprop de la meva mare.

CARMETA Está bé. Respecto lo teu modo de pensar. ¿Vols parlarli á solas ó desitjas que t'acompanyi?

ROSINA A solas será millor. Are ve acompanyat de la senyora Munda!

CARMETA Donchs entra aquí y quan quedi sol l'emprens. (*Mutis las dos*).

ESCENA XV

MUNDA y SR. GUERRA

GUERRA Digui lo que vulga jo d' aquí no me 'n vaig. Bé fora bó que... Aixó es *escandalisare* com diuhen 'ls italiáns.

MUNDA Mes si ell no ho vol, que li diré jo!

GUERRA Y á mi que 'm conta. Sobretot, las cosas se parlan, aixó es treurem com un *chien* que diuhen 'ls francesos.

MUNDA Si no parla com Deu mana no podrém entendrens may.

GUERRA Per aquet motiu no me 'n vaig. Deixi que la gent s' espliqui, y lo demés ja vindrá per sos passos contats. ¿Se creu ofesa la noya? Parlarém, y si tant m' hi empenyo encare la faré meva.

MUNDA Permeti que li diga...

GUERRA ¡De mes verdas se 'n maduran! ¡Sí, dona, sí, totas las noyas son iguals.

MUNDA Be, ja veurá, ab vosté no s' hi pot fer ca-

rrera. Vegis ab en Jaume y ell li dirá lo que fá 'l cas, porque entre vosté y ell, y ell y vosté, encare 'n sortiría ab las mans al cap.
(*Se 'n va*).

ESCENA XVI

SR, GUERRA y luego SIMONET

(*Entra ballant* .

- GUERRA ¡Vaya una embaixada! ¿Qué s' ha cregut? Escolta, Simonet. Vaya, no ballis. Te un duro, y digas. ¿Qué tal la Rosina? ¿Qué te 'n sembla?
- SIMONET ¡Qu' es molt desgraciada!
- GUERRA ¿Com ho saps?
- SIMONET Porque ella ho diu.
- GUERRA Totas diuhen lo mateix. Es la seva táctica.
- SIMONET ¿De debó? ¡Vaya una gracial
- GUERRA ¿Es vritat que no ha tingut may pare?
- SIMONET ¿Qu' es possible aixó?
- GUERRA Si home, y tal.
- SIMONET Diuhen que per aixó sempre está trista.
- GUERRA ¡No te pare ni mare! Si vamos, lo de sempre per inspirar llástima, y después tenen més familia que Néé. (No vindrá de cent duros!) ¿Ahont trevalla?
- SIMONET Aixó li dirá la Carme, jo no ho sé.
- GUERRA ¿Perqué está aquí?
- SIMONET També li dirá la Carme. Crech que té 'ls mobles empenyats.
- GUERRA ¡Ja ho veig clar! Si, si... es una planta exótica.
- SIMONET ¿Qué es aixó d' una planta gótiga?
- GUERRA Res; deixaho correr. Digas al senyor Jaume

que dins de poch entraré á veurel, qu' haig de parlar ab ell.

SIMONET Está bé. (Tot son recados).

GUERRA Vaig á posar lo meu plan en práctica y si consegueixo conquistar á la Rosina, quant l' Arturo vinga per lo desafío, li presento á n' ella com usufructuaria del meu cor, per més ó menos temps, y allavoras apendrá aquell mico á sapiguer distingir, entre un estudiant de lleys, y un home de cuartos. ¡Es ella! Bonica ocasió, per arrodonir lo plan.

ESCENA XVII

Dit y ROSINA

ROSINA (¡Inspiram, mare meva!)

GUERRA ¿Vosté per aquí, hermosa Rosina? ¡Cuanta ditxa!

ROSINA ¿Perqué?

GUERRA Perque are qu' estém sols podré donarli una explicació, de lo que vosté tal volta va pendrer per una llaugeresa, deguda tant sols al *forte amore* que per vosté sentho.

ROSINA (Mal home.) Continuhi.

GUERRA Si, hermosa Rosina, encantadora perla *abandonada*; tal volta vosté s' ha cregut que jo m' he proposat... ¡s' equivocat! Lo fet d' aqueixa tarde, ha estat sencillament l' explosió del sentiment d' amor, que ha fet encendre la metxe del meu, al calor del foch que despedeixen sos hermosos ulls. (Ja es meva).

ROSINA Sento molt haverli de dir que en lloch de donarme una satisfacció, m' está de nou

ofenent; sento dirli que porta la seva osadía fins á tal punt, y qu' es tal lo seu cinisme, que se 'm farà molt difícil escoltarlo, ni un minut més, sino cambía de modo de parlar.

GUERRA Dispensi, més no crech que lo que jo li dich pugja ofendrerla.

ROSINA Só molt jove, no he viatjat com vosté, y só com una palmera plantada al mitj d' un desert, més com ella, tinch fixa la vista al cel, é inspirada per la meva mare que 'n ell reposa, li demostraré tot lo contrari. L' home qu' estima com ha dit vosté fa poch, no 's riu del plor de sa estimada, y procura respectar com se mereix, l' objecte que tant sols amor l' inspira. Si no fos fals tot lo que diu, si entre 'ls dos no hi hagués un abisme, lo fet d' avuy fora més que sufficient perque may pogués ser la seva muller.

GUERRA Ja... ja... No s' ho prengui tant dramátich Rosina, perque no lograría fermho creurer. Aixó es lo que diuhen totes, més jo qu' estich curtit no 'n faig lo més petit cas. Las sevas teorías son molt bonicas, per sostenir en una novela de cuartillo de ral la entrega, y sobre tot quan l' estómagó y 'l cap marxan d' acort, degut al impuls de dolsos plahers y sibaríticas comoditats: mes quan se tenen los mobles empenyats per pago de medicinas, y s' han de fer mils esforços per pagar lo lloguer al amo de la casa, totes aqueixas teorías son tant sols castells de cartas, que cauhen al impuls del vent que fa un bon paquet de bitllets del Banch d' Espanya.

ROSINA ¿Qué diu? ¿Qué gosa á dir? ¡Infame! ¿Es á dir qu' es prou malvat per creurer, y lo

qu' es pitjor per dirme cara á cara, que la meva honra dependeix d' un grapat d' or, per ser del tot immaculada! Respecti més á aquesta desamparada, ó no sé que serà de mí! (*Plorant*).

GUERRA (¡Caramba, quina noya!) Calmis, Rosina, pues sino serà impossible posarnos d' acort. Pensi que la seva mare...

ROSINA Tregui de sa boca nom tant sant. La meva pobre mare fou víctima d' un infame com vosté... ¡tal volta no ho fou tant! La meva mare fou creyente amorosa d' un home vil, que va l lensarla al fanch, mes durant sa vida vá saber guardar un cor tant pur, y una ferma memoria per aquell ingrát, qu' ab tot y la lleugeresa que vá cometre, fou tan honrada com honrada serà la seva filla. Are ja ho sab tot, sá piga ab qui tracta y aprenGUI á distingir.

GUERRA Dispensi Rosina, més trobo qu' exagera, y sento que lo seu modo de pensar me privi de fer á vosté felís.

ROSINA Sens cap esfors ho podrá ferho. Uu favor tant sols li vull demanar.

GUERRA Lo que vosté vulga.

ROSINA En cambi de perdonarli la ofensa rebuda, li suplico que desisteixi en la forma que vulgui, del desafío ab l' Arturo. Ja veu qu' es un favor que no li ha de costar ni 'l més petit sacrifici.

GUERRA ¿Qué diu? ¿deixar correr lo desafío? ¡Oh, may! (¡Probém si aixís la consegueixo!) Sols una cosa podria ferme desistir. Dónguim son amor, y ho faig desd' are.

ROSINA ¿Qué diu? No he vist cinisme com lo seu. ¡Oh, may! Lo meu cor ja may serà de vosté.. avants que donarli, primer l' arrancarí d' aquí dins y engrunas ne faría. Si

de vosté jo no vull res... ni la gloria del cel tan desitjada. Miris, si estés á la seva má portarme al costat de la meva mare, y vosté m' oferís tanta ditxa, renunciaria á tal goig per no tenir que sernhí agraphida. Are ja ho sab tot. Li demanaba que 'l desafio no 's portés á cap, creyent que perdonantli l' ofensa que m' ha fet n' hi havia prou...

GUERRA Vamos Rosina. (*Acostantshi*)
ROSINA Apartis d' aprop meu! ¡Enrera! no s' acosti!
GUERRA Escolti, miris que jo .. (*L' agafa per un bras*).
ROSINA ¡Socorro! ¡Carme! Arturo!

ESCENA ULTIMA

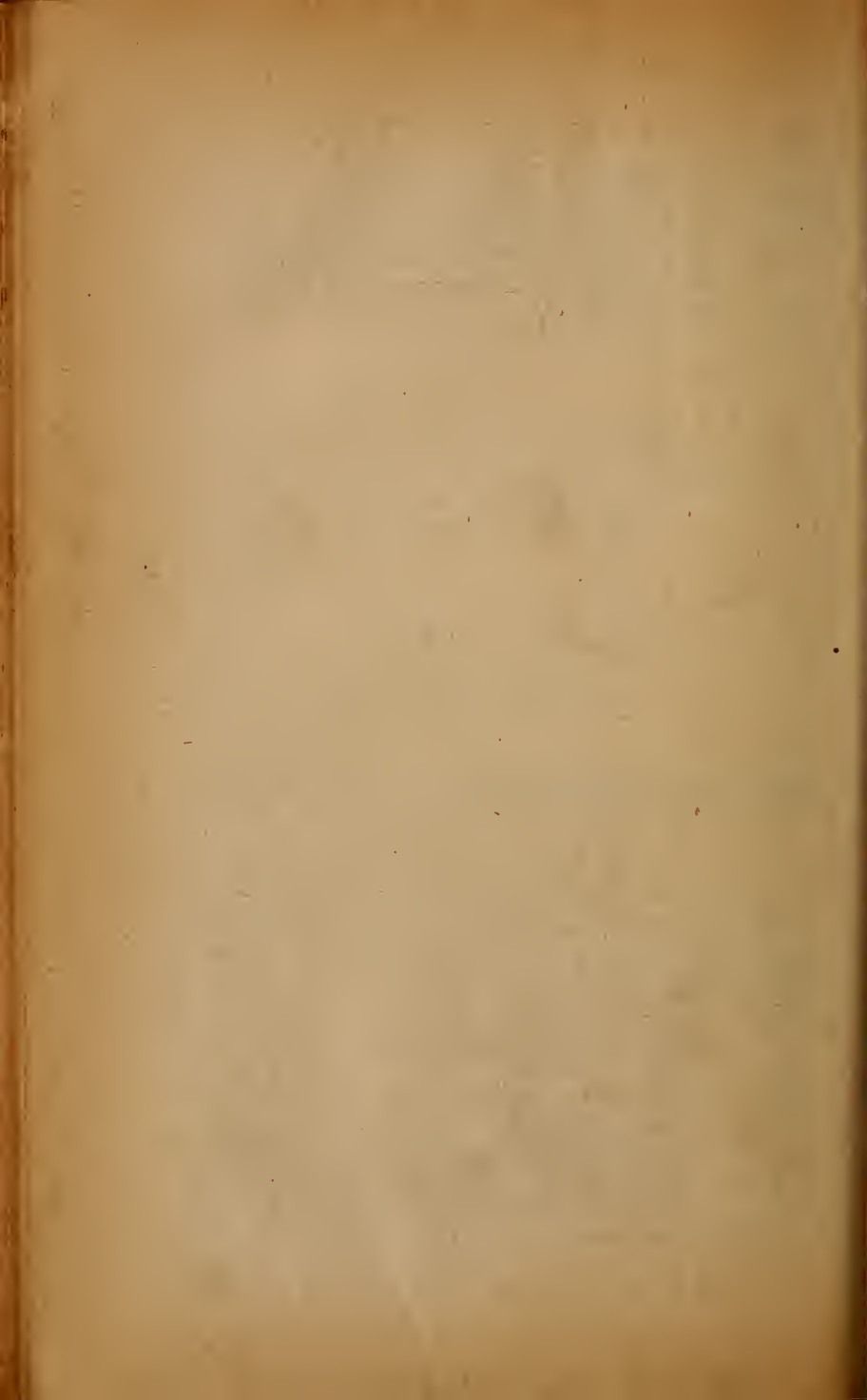
Tots los personatjes

ARTHUR ¡Alto aquí! Gosi á fer lo que feya devant meu.
MUNDA Surti de casa.
CÁRMETA No ploris. (*A Rosina*).
MANUEL (*á Arthur*.) Qué vas á fer.
ARTHUR Rosina quedat aquí. Tú Manuel també. Vosté ab mí. Sigles me foran 'ls instants que passarian fins á demá. Surti li dich, cobart, pues si no surt, lo que vá comensar per desafio pot acabá per assassinat.
TOTS ¡Oh!
ROSINA Arturo, per Deu, jo t' ho demano, déixal.
ARTHUR ¡Ira de Deu! Surti li dich!
GUERRA Estich á las sevas ordres!
JAUME Un moment; don Arturo 'l seu pare l' espera.

ARTHUR ¡Lo meu pare!
ROSINA (¡Lo seu pare! ¡quina idea!)
ARTHUR Lo meu pare 'm demana. Me dech á n' ell.
Pero tinga present que tant prompte puga,
li probaré la diferencia que hi há entre 'l
crim, y la virtut.

(Cuadro.) — Teló rapit.

FÍ DEL ACTE SEGÓN

Acte tercer

Sala en casa de Rosina

ESCENA PRIMERA

ROSINA

ROSINA *(Sentada trevallant.)* Are aquet llasset y queda la feyna llesta. Bonica ho es mes que jo la Baronesa! Are mes felís no crech que ho siga. Avuy l' Arturo 's passa advocat, y aixó es l' única cosa que 'm preocupa, més ¿perqué? Ja ho voldrá Deu que quedi com un home. ¡Qué ditxosa soch! ¡Dins de poch ja tindré pare! Ben clar m' ho va dir don Enrich lo día que vaig anarlo á trobar perque s' oposés al ditxós desafio: «Sigas bona y honrada, estima molt á l' Arturo y desde are soch lo teu pare.» ¡Qué ditxosa seré quan li puga donar nom tan hermós. *(Mira 'l rellotge.)* ¡Dos quarts de tres! Qu' es estrany que no siga aquí l' Arturo! M' ha dit que ab tres horas enllestiría. *(Trucan.)* ¡Are deu ser aquí! *(Alegre.)*

ESCENA II

Dita y SIMONET

(Entra content y fatigós ab uns paquets de dulces.)

SIMONET Deixim respirar, ó sino exploto.

ROSINA ¿Portas noticias?

SIMONET ¡Y d' última hora!

ROSINA ¿Bonas ó dolentas?

SIMONET ¡De primera! D' aquellas que fan bellugar 'l cor y 'ls nyirvis de l' esquena. Preparis. ¿Ja está? Don Arturo es advocat.

ROSINA Gracias, Verge Santa!

SIMONET Si no fos qu' estich cansat, ballaría un zapateado en honor y gloria d' aquet día. A casa la senyora Munda tot vá en renou, y estan més contents! Al sapiguer la noticia, s' armat tal rebombori que tots se disposan á venir per donarli la enhorabona. ¡Ah! guardi aixó: son pastas dolsas que m' ha fet dur don Arturo perque las portés aquí, pues diu que vol celebrar tal diada.

ROSINA ¡Qu' es bó!

SIMONET Ja ho crech qu' es bó! Fan una olor!

ROSINA Vull dir l' Arturo.

SIMONET Ja ho crech que ho es, per aixó tot li vá vent en popa. Per supuesto quo s' ho mereix. Quin tip d' estudiar 's feya! fins ha arribat á esmolar las rajolas... y vosté no té perque queixarse. Ha tret ben bé la rifa!

ROSINA ¡Ay, sí! Tinch més de lo que mereixo.

SIMONET Fugi d' aquí, vosté s' ho ha ben guanyat.

ROSINA ¿Perqué?

SIMONET ¿Que 's creu que moltas noyas haurían fet lo que vosté?

- ROSINA ¿Per anar á implorar al seu pare?
- SIMONET ¿Mes per quin motiu? perque 'l desafío no 's dugués á cap.
- ROSINA Sabent que 'l seu pare havia arribat, vareig creurer que l' únich medi per fer desistir á l' Arturo era aquet, y vaig posarlo en planta.
- SIMONET ¡Y molt ben fet! Aixís la va coneixer, y va poguer apreciar lo que vosté val.
- ROSINA No siga adulator. Jo no valch res.
- SIMONET ¿Y es vritat qu' es promesa formalment?
- ROSINA ¿Y pues? Creu que de no ser aixís, hauría permés que 'l pare de l' Arturo me desempenyés los mobles y pagués lo que jo debia. No, Simonet, de cap modo ho hauría admés. «Lo día que á lo meu fill li puga dir senyó advocat tu serás la meva filla,» va dirme, ab aquell tó de formalitat que té quan parla.
- SIMONET ¿Donchs aixó será avuy?
- ROSINA Avuy no. Més, ben aviat. L' Arturo té ordre de lo seu pare d' avisarlo desseguida que s' hagi examinat. Ell baixara, 'ns casarém, y cap á Mataró á disfrutar de tanta ditxa.
- SIMONET No 's pot figurar quan me 'n alegro. M' agrada molt veurer 'ls demés felissos per més que jo no puga serho.
- ROSINA Vosté ray, que sempre está de bon humor.
- SIMONET Sí, mes la professó passa per dins.
- ROSINA ¡Si sempre balla! Aixó bé es una prova de que está alegre.
- SIMONET Ho sembla, ¿sap? es alló de las apariencias. Lo ball per mí es una especie de... ¿com li dire? No sap que hi ha gent que s' emborratxa quan té alguna pena? Donchs lo ball per mí, es una especie de borratxera económica.

ROSINA ¡No 'l comprench!
SIMONET M' esplicaré. Quan tinch una idea fixa... d' aquellas que 's posan sobre 'l front, que tant li pesan que fins fan abaixar lo cap, allavors faig unas quantas giravoltas fins que logro marejarla y fer que s' aparti d' aquell lloch y 'm deixi viurer. ¡Sí, Rosina, sí! Tambe sufreiro! També sento lo meu cor com esbatega! Quan veig á la Carmeta desfentse com un bolado al costat de 'n Manuel, aquell tipo sense cor, pateixo ferm, molt ferm! d' aquella manera que pateixen los qu' estiman, y allavors me passa lo que fa poch li deya: sento un pés al front y un fret al cor, y ballo porque s' allunyi de mí aqueixa pena... Ba, ba... no 'm parlém més, (*Mity aixugantse 'ls ulls.*) Dispensi que la deixi. Me 'n vaig á casa que m' ha dit don Arturo que hi tornés.

ROSINA Pero escolti...

SIMONET Escoltant vaig perdre un plet, y com lo que tenia ab la Carme es perdut en segona instancia, res ne treuria de parlarme.

ROSINA Pórtil á Madrit.

SIMONET No m' entendrían.

ROSINA Cambihi d' advocat.

SIMONET Tots son iguals.

ROSINA ¿Potser l' Arturo?...

SIMONET ¿Ja li busca feyna? No hi quedaria pas lluhit, no veu qu' es un plet perdut.

ROSINA Quan torni n' hi parlarém, y si per cas...

SIMONET Renuncio á la herencia, ¿qué vol que li diga? no 'm faria bon profit. ¡Ah! escolti, que vol que li digui á don Arturo de part seva?

ROSINA Que cuyti á venir.

SIMONET Li diré que... Res, no li vuy dir que 's posaria massa contenta, y las alegrías matan

igual que las penas, y jo vuy que visqui molt perque siga ben ditxosa... Passiobé, Rosina! Torno desseguit. (*Mitj mutis.*) ¡Ah, escoltil! Quan vinga doñ Arturo, consúltili alló del plet... potser encare... mes, no... no li diga res... ¿veu? de tornarne á parlar ja 'm sento tot al ó que li esplicava, mes no s' espanti; ab quatre giravols, del front passarà á l' esquena. Estiga bona. La ra la lá.
(*Se 'n va ballant.*)

ESCENA III

ROSINA *sola*

ROSINA ¡Pobre xicot, es tot cor! No li queda mes remey que sufrir molt. Se veu qu' estima á la Carmeta ab deliri, y en cambi ella está enamorada de 'n Mænuel qu' estich ben segura que no l' estima. ¡Cosas del mon! (*Pausa.*) L' Arturo ja es advocat! Quasi bé 'm farà respecte! L' alegría m' ha tret las ganas de treballar. Bá, fem festa per celebrar tan gran diada.

ESCENA IV

Dila y ARTURO

ARTHUR Rosina meva, dónam una abressada, me la mereixo.

ROSINA ¡De tot cor! Ahont no hi ha mala intenció, no hi neix cap falta. ¿Y... quina nota?

ARTHUR ¿Quina havia de ser mes que la primer. ? si anava dedicada á tú? ¿Si he lluytat per

- obtenirte, era possible no recompensar tal bé ab la primera medalla? Sí, Rosina, tots los meus esforços á l' hora dels examens eran dedicats á tu, te tenia fixa devant mos ulls. A cada pregunta que 'm feyan, me semblava sentir la teva veu... que baix, molt baix, anava contestantla, y jo lluytava ab fermesa, no per la por de no eixir victoriós del combat, que d' aixó ja n' estava segur, sino per lograr per tu lo primer premi.
- ROSINA ¡ Gracias, Arturo, aqueixa nova proba de ton inmens carinyo, es per mí rich bálsam que 'm consola de debó.
- ARTHUR Are falta cumplir lo pactat y vaig á ferho. (*Ab gravetat cómica.*) Senyoreta Rosina, aquet senyor advocat té l' honra de demanarli, no la má, qu' aixó es molt vulgar, sino 'l seu cor.
- ROSINA (*Ab coqueteria.*) Dispensi, mes no pot ser; fa témps que 'l vaig donar á un aprenent del seu ofici.
- ARTHUR ¡Si vida meva! No me 'l donguis que ja es meu. Viu aquí fós ab aquet, porque tant sols la mort puga separarlos.
- ROSINA ¡Quina alegría tant gran la del teu pare! (*Trancisió.*) ¡Si fos viva la mare!
- ARTHUR Com es al Cel, desd' allí comtemplará la nostra ditxa y será del tot ditxosa. Allunya de ton cap exas ideas y pensa tant sols en la que 'ns rodeja. Dins de poch te dirás Rosina Arbós de Costa.
- ROSINA Gracias, Arturo.
- ARTHUR ¡Qu' hermosa estás!
- ROSINA ¡Hermosa no! (*Ab coqueteria.*)
- ARTHUR ¿Es massa? Donchs, bonica, ¿t' está bé?
- ROSINA ¡Tant sols bonica! (*Resoluda.*)
- ARTHUR Y elegant, y distingida com la senyora mes

aristocrática. Ets un ángel, Rosina.

ROSINA Be, deixemho correr. ¡Ah! escolta; ha vingut en Simonet y ha dut aixó.

ARTHUR Are durá Jerez. He convidat á tots els de casa. Vuy celebrarho.

ROSINA Y apropósit senyor advocat, tinch de ferli una consulta.

ARTHUR No tinch despatx obert.

ROSINA Va en sério. ¿Qué opinas del casament de 'n Manuel y la Carmeta?

ARTHUR Qu' es un impossible. En primer lloch perque 'n Manuel després d' haverlo novament carbasseijat, ha sortit avuy cap á Manresa á fer entrega á los seus pares d' aqueix fruyt, v á dirlos que renuncia al honor de visitar malalts.

ROSINA ¡Pobre Carmeta!

ARTHUR Li está bé. Va preferir en Manuel á n' en Simonet, y are rep lo pago. Que vegi si son las qualitats físicas ó las morals las preferents en semblants cassos. ¿Perqué m' ho preguntavas?

ROSINA Perque en Simonet encare l' estima, y tal vegada...

ARTHUR Per are no, de cap manera. Si acás mes endevant. ¡Ah! escolta, també vindrá 'l senyor Guerra.

ROSINA ¡Aixó si que may!

ARTHUR ¿Perqué? Deixam fer á mí; vuy confóndrer tant cinisme.

ROSINA ¡No, per Deu! Discutireu, t' enfadarás y tal volta passi lo que fins are has pogut evitar.

ARTHUR No tingas por. Després de tot no es mes qu' un noy carregat d' anys. De desde que 'l senyor Jaume 'l va treurer de casa, quant me veu procura no posarse al meu devant.

ROSINA Sent aixís ..

- ARTHUR Ara ajúdam, qu' arreglarém la taula, que no poden tardar á sé aquí, y no voldria que 'ns trovessin desprevinguts.
- ROSINA ¿Aquí vols portar la taula? ¿No creus que fora millor qu' entressin al menjador?
- ARTHUR Com tu vulgas.
- ROSINA ¿Y copas?
- ARTHUR No 'n faltarán. Las enviaré á buscar per en Simonet en lo café d' aquí al devant.
- ROSINA Ja 'l tens aquí.

ESCENA V

Dits y SIMONET

(Surt agatat ab dos ampollas y va ballant).

- ARTHUR ¡Vaja, home!
- SIMONET ¡Ja las porto!
- ROSINA ¿Y la senyora Munda? ¿Y lo senyor Jaume?
- SIMONET Se mudavan per venir. Sembla que vagin á seguir monuments. Ella dú una manie-llina ab puntas de París.
- ARTHUR ¡Se dunxará ab tants claus!
- ROSINA De Bruselas!
- SIMONET Bé... d' un punt aixís.
- ROSINA ¿Y don Martiriá?
- SIMONET ¡Pobre home! Diu que per poch que puga no farà falta. L' he deixat al llit prenent flors cordials. Ab tanta tovallola mullada vá agafar tal encostipat que ha tingut de recorrer á l' aygua calenta.
- ROSINA ¡Pobre senyor!
- SIMONET Preparis don Arturo qu' está de sort. La senyora Munda li ha agafat la dérria de ferli una abrassada. Jo al seu puesto no ho voldria.

ARTHUR ¿Perqué?

SIMONET F'os una noya... ¡bueno! pero una vella, y reganyosa per anyadidura, si 'm venía ab aqueixa canteula, li faría un parell de reversés y la deixaría que disfrutés abrasantse tota sola. L'única qu' está trista es la Carmeta, y se compréa, com que han carbasseijat al seu promés té por de menjarne també ella.

ARTHUR ¡Que saps tú! Aixó no es vritat.

ROSINA Y es clar que no.

SIMONET ¡A mí cuan esas! Miris: com ell va desban carme, perque es mes guapo, y lluheix més, jo tot fent lo posat de tonto, li he anat seguint lo fil del seu comportament y ho sé tot. Sé que ahir li van donar una toya de carbassas, y que la Carmeta no 'n sap res. Sé qu' avuy ha marxat á Manresa, y qu' ella 's quedarà á las capsas. ¡Vegin si 'n sé de cosas! ¡Pero li está bé! ¿No 'm va deixar per ell? Donchs que s' aguanti.

ARTHUR Tot aixó que sabs t' ho callarás fins que jo ho diga.

SIMONET Si puch sí senyor, per mes que 'm sembla qu' es un xiquet difícil... perque vaja ¿sap? Un á voltas trova la ocasió de tornar la pilota.

ROSINA Deixis de tonterías. L' home digne no deu disfrutar ab la desgracia dels altres. ¡Bé prou que patirá la pobre!

SIMONET ¿Y jo que no he patit?

ARTHUR ¿Qu' es aqueix soroll?

ROSINA Deuhen ser ells.

SIMONET Sí, ja son aquí.

ESCENA VI

Dits, SENYORA MUNDA, JAUME y CARMETA

- MUNDA Que siga la enhorabona.
- SIMONET (*A Arturo.*) (Ara l' arrapa!)
- ARTHUR Gracias, senyora Munda. Gracias, Carmeta.
- JAUME ¿Y per mí que l' estimo mes que á tots, no hi há res?
- ARTHUR Per vosté una abrassada ben estreta.
- MUNDA ¿Y per mí?
- SIMONET (Ja hi som!) (*A Arturo.*)
- ARTHUR Un altre (*Abrassa á la senyora Munda.*)
- MUNDA Suposo que la Rosina no 'n tindrà celos?
- ROSINA Si no me 'n dona una á mí.
- MUNDA ¿Una diu? ab una grossa encare quedaré curta. (*S' abrassan.*)
- CARMETA ¿Noya, y per mí no n' hi há?
- ROSINA ¡Com no! Si 's pot ben dir que á tú 't dech la meva felicitat.
- CARMETA ¡Tanta ditxa quasi es massa. Creu que t' envejo.
- ROSINA Demá ho serás tu, quan en Manuel siga metje.
- CARMETA ¡No 'm fassis riurer!
- JAUME ¿Y 'l seu papá ja ho sab?
- ARTHUR P'enso que sí, perque al sortir de la Universitat l' hi posat un telefonema, y no dubto qu' avuy mateix vindrá á ferse càrrech d' aqueixa nova filla.
- MUNDA Aixís m' agrada. D' aixó se 'n diu un home formal. Si no fos perque...
- SIMONET (*A Arturo.*) (Vislumbro un' altre abrassada.)

ROSINA Are vinguin al menjador y arreglarém la taula.

JAUME Com vuy que la festa revesteixi tota la solemnitat possible, fassi lo favor d' admetrer aquet parell d' ampollas.

ARTHUR ¡Xampany!

JAUME No se celebra una festa de gala ab uniforme... d' advocat? Donchs son precisas las canonadas de reglament.

ARTHUR Té, Simonet. (*Donantti las ampollas.*)

SIMONET ¿Que 's disparon?

JAUME No tinguis por. ¡Ah! escolti; vuy brindar.

MUNDA Que saps tu d' aqueixas cosas!

JAUME Brindaré perque dins de poch temps, siga don Arturo una de las mes justas glorias de l' art d' enredar al próxim.

TOTS (*Picant de mans.*) ¡Bravo!

JAUME ¿Ho veuhem si 'n sé d' aqueixas cosas?

SIMONET ¿Y don Manuel?

ARTHUR (*A Simonet.*) (*Calla.*)

CARMETA Don Manuel, que diu vosté, brillará per la seva ausencia.

ROSINA No faltaría mes.

MUNDA No fora res d' estrany.

CARMETA Deu estar fent carambolas, ab las tres carbassas que li han donat.

TOTS ¡Y are!

CARMETA Sí senyors. Es inútil que fassin lo desentés. En aqueix mon no faltan may bons amichs, (*mirant fil á fil á n' en Simonet*) que s' interessan per ter arribar prompte las malas noticias.

SIMONET ¿Perqué 'm mira?

CARMETA Per que la carta anónima que he rebut, jugaría doble contra senzill qu' es obra de vosté.

SIMONET ¿Qué diu? Miris, de tot la feya capás. de tot menos d' aixó. Vosté s' ha equivocat, Car-

me; vosté s' ha cregut que perque fa temps me va despreciar per en Manuel, jo li guardo 'l mes petit rencor? No senyora, y cregui que si hagués tingut ganas de dirli tot lo que d' ell he sapigut, per medi d' anònims, hauría passat la vida escrivint cartas. Ara ja ho sab tot. Un' a'tre vegada, pensi en ferme un xiquet mes de favor.

ROSINA Vamos, fora discussions.

MUNDA ¡Aquet Simonet!

JAUME Te rahó 'l noy! Jo 'm jugaría 'l cap, á que la carta es escrita per ell mateix.

CARMETA ¡També es possible!

ARTHUR Miri Carme, lo que li diu la carta es cert. Perdónil, ja es prou desgraciat. Deixiho correr, y aprofitém la expansió a' aquesta festa, pues aqueixa nota gris sols serviría per ennovular tal diada.

CARMETA Per mí no temí.

ARTHUR Portém tot aixó cap al menjador, y aném á arreglar la taula.

SIMONET Vingan las ampollas.

MUNDA Jo 'ls dulces.

ROSINA ¿Y jo?

ARTHUR Tu y la Carme res. Vos quedareu aquí fent visita, y quan tot estiga á punt, ja os avisaré. He convidat al senyor Guerra.

JAUME ¿Que diu?

MUNDA ¿De veras?

JAUME Que vol que li diga, no ho hauría fet.

ARTHUR ¡Deixim fer á mí! Tot es qüestió de táctica. Vuy donarli una llissó. Aném donchs, y procurém arreglarho tot com lo sibiratis-me mana, perque si no estés á punt de solfa 'ns abocaría una ratjada de paraulas estranyas, que no n' entendríam res.

(Mutis seguit de Munda, senyor Jaume y Simonet.)

ESCENA VII

ROSINA y CARMETA

ROSINA Calma, no sigas tonta, ¿que'n treus de capficarhi?

CARMETA No filla, no. ¿Qui era en Manuel? Un home com qualsevol altre, capás de ferme felisa ó desgraciada. Donchs al seu puesto un altre.

ROSINA ¿Y l' amor?

CARMETA ¿L' amor dius? M' he convensut de que tot aixó son fa'ornias. Moltes amigas al casarse no sabían dir cap altre mot. Al poch temps de casadas ja ni 'n parlaban. Es veu qu' aixó del amor es una essencia que s' esbrava desseguida.

ROSINA Dius aixó perque estás baix l' influencia del disgust que passas, y no pensas com deurías. L' amor vol dir sacrifici, y sense aquet, no hi ha matrimoni.

CARMETA Bon profit; donchs renuncio de bon gust, y ab amor ó sense, si un día 'm caso penso ser tant ditxosa com pugas serho tu.

ROSINA ¡Deu ho fassi!

CARMETA Jo ja crech que tu 't casarás ab l' Arturo per amor, mes també hi ha la seva part d' egoísme.

ROSINA ¿Es que tractas evocant tristos recorts, d' amargar la meva ditxa?

CARMETA No; mes vuy dirte ja que d' amor tant me parlas, que no es or tot lo que llú Si tu fossis una senyoreta aristocrática, y de passada tinguessis un bon dot, tothom te creuría. Un bon dot tapa set faltas, tu no

'n tens mes qu' una, per lo tant ves si 'n tindrías de ventatje. Are en lo teu casament hi veurá tothom amor, y molta part de conveniència.

ROSINA No 'm fa pas res. Pot dir lo mon lo que vulga; pot creurer conveniència, lo qu' es amor y amor pur. Avuy dirá aixó. Demá tal volta un altre cosa, quan contempli envejós la nostra ditxa.

CARMETA Aixó es ben cert. Lo temps, posa moltes cosas en clar, y tot ho esborra; lo cert es que ab lo meu modo de pensar visch mill'or que tots vosaltres.

ROSINA Trucan, ¿qui será?

CARMETA Don Martiriá? Entri, entri.

ESCENA VIII

Ditas y DON MARTIRIA

(Va ab sobretodo y tapabocas.)

MARTIRIA ¡Deu me las quart!

ROSINA ¡Ay, quan me 'n alegro, porque 'n Simonet nos ha dit que tal vegada no podría venir.

MARTIRIA Es un verdader sacrifici, mes per vosté y per don Arturo cregui que tot es poch.

CARMETA ¿No te calor tant embolicat?

MARTIRIA Tot lo contrari.

ROSINA Segui.

MARTIRIA Ja 'm dispensarán pero no puch. Ab tanta de mullena se m' ha ressentit tot l' individu; y tinch que viure sempre dret.

ROSINA ¿Qué diu?

CARMETA A casa fins menja dret.

ROSINA ¿També dorm dret?

- MARTIRIA No senyora, ajegut es quan estich millor. Si continuo ab aquell sistema, 'm matan als quatre días. Se m' ha ficat la humitat dins del meu cos, que semblo una viga corcada. Tot jo cruixo!
- CARMETA ¿Perqué 's deixaba enganyar?
- ROSINA ¡Y tall! ¿qué no ho comprenía?
- MARTIRIA Tot lo que vulgan. Era un plan de vida económich, y per aixó 'l seguía.
- ROSINA ¿Qui li vá acensellar?
- MARTIRIA Un senyor qu' es mitj metje.
- CARMETA ¡Si arriba á ser sencer!
- MARTIRIA Me va assegurar qu' ell mantenía á la seva familia gracias á la hidroteràpia, ab 'un cinquanta per cent de rebaixa, y ja veurá avuy en día tot s' ha de mirar!
- ROSINA ¡Es broma!
- MARTIRIA No senyora. Al dematí, com que diuhen que l' aygua dona forsas, feya posar de renglera á la dona y las criaturas, y 'ls endosava un esmorsá de galledas d' aygua que donava gloria al veurels.
- ROSINA ¿Y ell?
- MARTIRIA Se prenía un *biftek* ab patatas per la feyna. Després d' aixó, com ja 'ls tenía tips, no 'ls donava res fins á l' hora de dinar, y allavors los donava un plat de sopa de sarigola y un ou...
- ROSINA Passat per aigua.
- MARTIRIA Naturalment. Per brenar un altre dutxa, y per sopá una sopa de menta,..
- ROSINA ¿Y res mes?
- MARTIRIA La bona nit, y fins á demá.
- ROSINA ¡No pot pas ser!
- MARTIRIA També crech que vá enganyarme. Are seguiré un' altre sistema.
- ROSINA ¿Vegi que no siga com aquet?

- CARMETA ¿Quin es?
MARTIRIA Me faré planxar.
LAS DOS ¿Qué diu?
MARTIRIA ¡Tothom se 'n estranya! Mes per treurer l' humitat no hi ha res millor.
CARMETA ¡Com qui aixuga roba!
ROSINA ¡No 'm fassi riurer!
MARTIRIA Bé, diguin: y don Arture?
ROSINA Es allí dins ab la senyora Munda. Ja 'l cri-daré.
MARTIRIA No 's molesti, ja hi vaig jo, que tal vegada allí dins estaré més recullit, perque aquí sento un xich d' ayre.
ROSINA ¡Perque no ho deya!
MARTIRIA No faltaba més! (*Al girarse tot d' una com si fos tot d' una pessa diu.*) ¡Ay! ¿veu? fins al donar aqueixa petita volta, tot jo crui-xeixo! ¡Mare de Deu! ¡Ay! A la una, á las dos... Are ja estich en aptitud d' empen-drer una caminada. Hasta luego. (*Se 'n va*)

ESCENA IX

Ditas menos D. MARTIRIA y luego 'l SR. GUERRA y á poch
ARTHUR y SIMONET.

- CARMETA ¡Pobre home! No 'n vá poch d' enrabanat, sembla que s' hagi empassat un sabre.
ROSINA Pobre senyor, be es prou desgraciat. (*Tru-can.*)
ROSINA Are deu ser el senyor Guerra.
CARMETA Vaig á obrir. (*Mutis*)
ROSINA No se perque, pero 'm sab greu que aquest home vinga á casa.
CARMETA Lo senyor Guerra.

- ROSINA ¿Si? Arturo surt que hi ha 'l senyor Guerra.
- GUERRA Als peus de vosté.
- ROSINA (*Sech.*) Servirlo.
- GUERRA (*¿Las dossolas? Ja ho comprench.*) ¿Y vosté Carme?
- CARMETA Jo així, així, com diuhen 'ls cataláns.
- GUERRA Quin piset més mono. (*Preném vistas.*)
- ROSINA Senzillesa y res més.
- GUERRA Es una tasseta de plata.
- ARTHUR (*Sortint.*) ¡Oh, senyor Guerra quan li agrahiexo!..
- CARMETA Ab lo seu permís. (*S' en vá*)
- GUERRA Vosté es molt duenya. Vaja, ja 'm té aquí. ¿Suposo que no será per empaperarme?
- ARTHUR Res d' aixó.
- GUERRA La Rosina sempre tant hermosa, tant...
- ARTHUR Deixis de galanterías.
- GUERRA No hi puch fer més. Veurer una noya y no dirli quatre parauletas que l' halaguin no pot ser, no está ab mí, ho tinch á la masa de la sanch. Digui, digui... (*Com me mira.*)
- ARTHUR Lo motiu de... (*Veyent que lo senyor Guerra 's posa 'l monocle v mira ab desvergonyiment a la Rosina.*) ¿No m' escolta?
- GUERRA ¿Cóm? ¿qué deya? (*M' ha llensat una mirada vigorosa.*)
- ARTHUR Donchs li deya que lo aplassar lo desafío per quant lo papá hagués marxat va ser una gran idea. Avuy comprench la inutilitat de durlo á cap. Si vosté 'm matava, l' honor de la Rosina quedaria molt pitjor; si lo contrari, pesaria sobre la meva conciencia un assassinat si be no permés per Deu, casi sempre tolerat pe 'ls homes. A més d' aixó la seva edat tant respectable ..
- GUERRA Son apreciacions de vosté. En cambi la má es forta per enviarlo al altre barri d' una

- estocada, que aixó es lo principal; y cregui que com jo no crech com vosté en certas falornias, li enviaria ab la tranquilitat que 'm bech una copa de champany.
- ARTHUR ¿Y la conciencia?
- GUERRA Veliaquí una paraula que per inútil haurían de suprimirla del diccionari.
- ARTHUR Si á vosté no li fa falta farian bé. Entengui donchs que al donarli aqueixa explicació, no ho faig temerós als seus alardes, sino per ferli entendre que tant jo com la Rosina, li perdoném l' ofensa en honor d' aqueix dia, manifestantli que dins poch será la meva esposa.
- GUERRA (¡Caramba!) Ja, ja, ja! ¿sap que si ho diu tant sério potser m' ho farà creurer?
- ROSINA ¿Ho dupta?
- GUERRA No, si ja ho crech; ja, ja! (*Rihent y mirant ab cinisme.*) (Es lo final d' aqueixas mitjas virtuts!) ¡Bravo jóven! se veu que hi té práctica. *Vus cet en gran coquen* com diuhen 'ls francesos.
- ARTHUR Allunyi suposicions indignes perque sino .
- GUERRA Miri que soch deixeble de 'n Piní.
- ROSINA Déixal Arturo. Lo desprecio es lo pago que 's mereix.
- GUERRA No s' ho prenguin tant en serio que no m' espantan. M' ha guanyrt per má y cregui qu' ho sento perque tenía intenció d' escriurer á la Rosina *cuatre lletas*: de cent duros cada una, y allavoras senyó advocat hauría perdut lo plet.
- ROSINA ¡Infame!
- ARTHUR No segueixi; li suplico per lo que més estimi en aquet món, pues de no ferho pasará lo que vull evitar costi 'l que costi. Entengui bé senyor Guerra ab tot y 'l seu cinisme que la Rosina será meva devant de

Deu, y que una honradés com la d' ella no cedeix may á las vils pretensions que vosté suposa.

GUERRA ¿No veu que jo hi tinch la má trencad: ?
Quan una dona fa derrotixe d' honradés, dupti d' ella, es senyal de que no la econo-
misa. L' honradés es tant volátil qu' al
moment que 's destapa, s' evapora.

ROSINA ¿Es possible?

ARTHUR ¡Prou, senyor Guerra! No vingui á amar-
gar la nostre ditxa. Créguim ó no, m' es
igual, y en lo llenguatge que más be li sem-
bli entengui que sols un respecte sagrat
mereix la que dins poch durá 'l meu nom.

GUERRA Aixís li podrá fer de pare! Un desengany
més á la llista d' amors fácils. Permetim
donchs que la felicití si es tot cert com
vostés diuhen.

ARTHUR La ditxa d' ella es ben merescuda.

ROSINA Gracias á no haber apartat ni un sol ins-
tantí de ma memoria, lo lema que cons-
tantment deya la meva mare: *Virtut y fe*.

GUERRA ¿Cóm? ¿Qué? Ha dit!..

ROSINA *Virtut y fe*, ¿L' estranya?

GUERRA No... al contrari... (Será possible...)

ROSINA (¿Qué li passa?)

ARTHUR No 'n parlém més, y entrém á dins que
deuhen esperarnos.

ROSINA Sí, aném.

GUERRA Un moment. Si no fos importunarlos. .
antes de que 's retirin, desitjaria ferlos hi
una pregunta...

ARTHUR Estich á las sevas ordres.

ROSINA (Quin cambi).

GUERRA Vosté Rosina ha evocat en aquet moment
el lema de la seva santa mare...

ROSINA Lo porto grabat al cor!

GUERRA Si... si... pero, es qu' aqueix lema... no es

per mí desconegut, y al sentirlo ha despertat en mí recorts que tal volta pugan aconsolarla.

ROSINA ¿Cóm?

ARTHUR ¿Qué?

GUERRA Sí, Rosina; sí, Arturo; aquestas paraulas han penetrat en mon cor, recordantli súbitament lo meu procedir infame.

ROS. Y AR. ¿Cóm?

GUERRA No 'ls estranyi; es que jo tinch un amich... un company que constantment camina pe 'l món ab sa desgracia, quan més ditxós y afortunat lo creuhen!..

ARTHUR ¿Qué vol dir?

GUERRA Vull dir que jo que tant desgraciada volía ferla... jo... que tant l' he feta plarar... y que ab mil vidas que m' arranquessin no pagaría la perversitat de ma conducta, puch en compensació tal vegada tornarli la felicitat,

ROSINA No l' entench!

GUERRA Una pregunta Rosina: ¿vosté ha conegut al seu pare?

ROSINA ¡May! May han pogut 'ls meus llavis donarli el petó de filla!

GUERRA (¡Es vritat! May el meu cor ha sentit tal consoll!)

ARTHUR (¿Qu' es aixó?)

GUERRA Fá... molt que... va morí la... seva mare?

ROSINA ¡Catorze mesos!

GUERRA Guarda d' ella algun recort... alguna prenda...

ROSINA Lo seu retrato que may s' aparta de mí. Aquí 'l té.

GUERRA (Sí! Es ella! ¡Y aquesta es ma filla!) Escolti Rosina; avuy per vosté comensa una nova era de felicitat unintse dintre pochos días al home digne que ha sapigut estimarla, y

defensarla; sigan ditxosos; per mí, sols 'ls demano... olvit á las meas ofensas.

ROS. Y AR. Don Pau ..

GUERRA No m' ho neguin... mon cor ho necessitat
Y en quan al seu pare...

ROSINA Ah, no; pe 'l vil seductor de la mare, sento
més odi que carinyo.

GUERRA Oh, no, Rosina! No diga aqueixa terrible
paraula!

ROSINA Odi he dit, y no la retiro, pues tant sols
aixó pot inspirar l' home que sens com
passió abandona á una pobre dona próxima
á ser mare.

GUERRA Si Rosina: ell ha sigut causa de que 'l plor
regués sa hermosa cara y... Rosina, parlém
clars. Jo conech al seductor de la seva
mare.

ROSINA ¿Cóm?

GUERRA Sí... Lo seu pare vá fer una mala acció
abandonant á la Mercé .. y ell li provará
com no vá tindre tanta culpa com suposa.
Ell la va cercar per tot, va fer tots los pos-
sibles pergue vos portés son nom, més va
ser inútil.

ROSINA Lo que m' acaba de dir, recordant lo nom
de la meva mare, m' arriba á fer creure
que si: que vosté 'l coneix, y tant ho crech
que si lo que 'm diu fos lo que 's creu, al
pensar sols ab lo desitj de conéixer, m' ol-
vido de tot y si 'l tingués devant correría á
sos brassos perque ab una estreta abassada
logrés remouurer lo seu cor, y gosés ab lo
dols crit de «pare», de tanta ditxa com s'
ha deixat perdre en eix món... pero no...
vosté s' enganya! vosté ho diu tant sols,
per curar la ferida que aquí porto. (*Romp
á plorar.*)

GUERRA No, Rosina... nol' enganyol per Deu no plori

- (¡Calla cor... no, no potser!) Jo 'l coneix, li portaré.
- ARTHUR Digui 'l seu nom... li suplico...
- ROSINA Jo també li prego, com se prega á Deu! agenollada!
- GUERRA Pau... Miret...
- ROSINA Es cert... sí, aqueix es lo seu nom. ¡Oh, sí; que vingui... que jo 'l perdono, que l' estimaré més que l' estimava la meva mare, perque jo l' estimaré per ella y per mí, y en pago de tanta ditxa...
- GUERRA Demano una sola cosa... no... no la mereixo! Permetim que respectuós li besi la má! (*Li fa un petó á la má.*)
- ARTHUR Don Pau...
- GUERRA Si, Arturo sí, no 'ls enganyo. Jo 'l portaré aquí... no ho dupti, y desde avuy lo nom de la Rosina brillará pur en lo seu front. Avuy tindrà la ditxa de coneixer al seu pare. (*Baix á Arturo.*) (¡Soch jo!)
- ARTHUR (¿Qué escolto? ¿Es aixó cert?)
- GUERRA Adiós, Rosina... adiós, Arturo, permetim que surti... luego torno. (Fet d' improvis podría posar en perill la salut de la Rosina. Callaré! callaré!) (*Baix á Arturo.*)

ESCENA ULTIMA

TOTS

- MUNDA Que esperan, que no venen!
- ROSINA ¡Ay senyora Munda, ay Carmeta, que ditxosa seré avuy! Lo senyor Guerra coneix lo meu pare.
- JAUME ¿Qué diu?

- ROSINA Y avuy podré tindrer lo pler de estrenyerlo en mos brassos.
- MUNDA ¿Es cert, senyor Guerra?
- GUERRA (¡No puch més!)
- ARTHUR (Pero...)
- GUERRA (A Arturo.) (¡Calli! La meva espiació ha de comensar desd' ara!)
- ARTHUR (¡Pobre home!)
- JUME Conque es de veras?
- GUERRA Vaya. Que ho digui don Arturo. (¡Qu' hermosa!) Deixim Rosina que en son nom li dongui una abressada. ¿M' ho permet?
- ROSINA ¡De tot cor!
- GUERRA Y vosté Don Arturo, fássila ben ditxosa... tant... com desgraciada fou la seva mare! Torno al moment. ¡Adios, Rosina! ¡Adios, Arturo! Senyors fins á després. (Quin goig lo meu... Filla... filla meva.) (*Se'n va toro*).
- CARMETA Vaja, Rosina. Nosaltres sí que havém cambiat los papers. Avans erats tu la desamparada, are soch jo.
- SIMONET Perque vol; perque lo seu cor encare no ha pogut comprendre que...
- ROSINA ¡Pobre Simonet!
- SIMONET Sí que ho soch de pobre! ¿y sab perquè? perque vaig ab lo cor á la ma, perque sembla que jo no puga fer felís á ningú, y tots s'enganyan, perque si ella volía... no; no... fassis cárrech que no he dit res .. ¿vritat?
- CARMETA ¡Oh! sí; confihi... y esperi. (*Dantli la má.*)
- SIMONET ¿De debó? ¡Gracias!
- ARTHUR Y, quan no, la Rosina y jo t' ajudarém á posar en lo plat de la balansa tot lo pés del teu carinyo; molt será qu' entre tots tres no poguéu guanyar 'l teu plet.
- MUNDA Ab tan bon abogat facil es qu' el guanyi.
- MARTIRIA Tan facil fos curarme á mí.

JAUME Prengui banys russos.
ARTHUR Tot s' arreglará, y ara á celebrarho.
ROSINA Sí, á celebrar tanta ditxa, nascuda al pur
recort del lema de la meva pobre mare.
Seguim aqueix lema sant
ja que son poder may falla;
y si dóls nos van voltant,
ben prompte 's dissiparán
com si fossin FUM DE PALLA.

Teló

PROU

Obras dramáticas del mateix autor

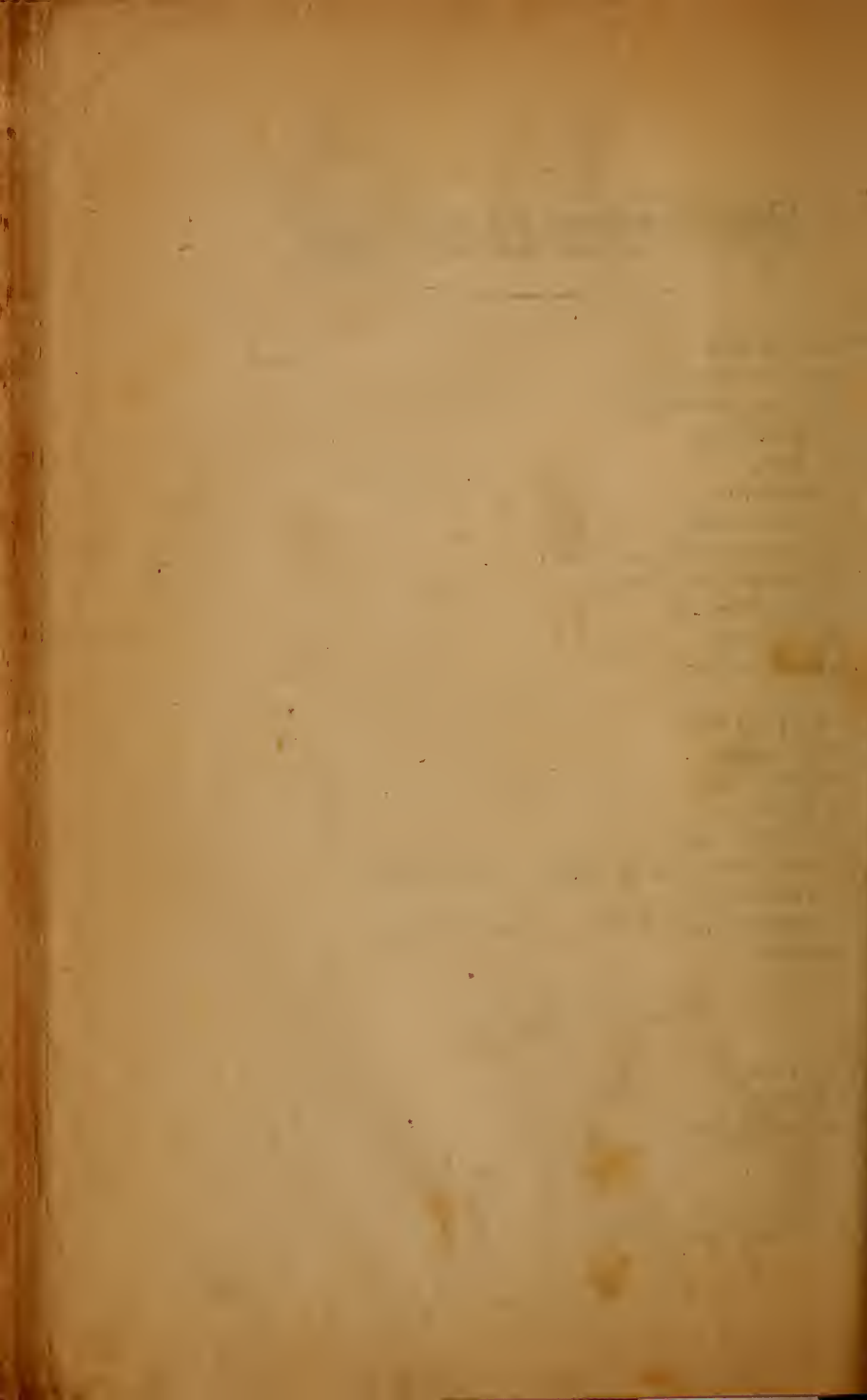
Fum de palla	3 actes
Los tres del profeta	3 »
Molleras, Carbasssa, 8	1 »
Los sonámbuls.	1 »
Un' auca. (monólech)	1 »
L' home just	1 »
Sortint del ball.	1 »
Un remey per las morenas.	1 »
Recuerdos de la Granvía.	1 »
Lo senyor Nofre	1 »
Cau de ratas.	1 »
¡Pressentiments!	1 »
¡Girona!	1 »
Al mitj del foch	1 »
Cantomanía.	1 »
¡Un ángel mes!	1 »
Un assalt.	1 »
Lo caixal del seny.	1 »
Al bon carmetl-lo de goma ó esperant la professó (1).	1 »
El cuento de la lechera . . . (zarzuela) (2).	1 »
Calabacín.	1 »

EN PREPARACIÓ

Guerra á mort	1 »
La Tía Patela	3 »
L' espia dimonis	1 »

(1) Ab don Santiago Boy.

(2) Música del mestre Borrás de Palau.

Preu: 2 pessetas